

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ**

МІКРОЕКОНОМІКА

ТЕСТОВИЙ ТРЕНІНГ

**для студентів усіх форм навчання
Галузі знань 0305 «ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО»,**

напрямів підготовки:

- 6.030503 «Міжнародна економіка»,**
- 6.030504 «Економіка підприємства»,**
- 6.030507 «Маркетинг»,**
- 6.030508 «Фінанси і кредит»,**
- 6.030509 «Облік та аудит»**

Харків
2014

Рекомендовано кафедрою
економічної теорії та права,
протокол засідання № 3 від 09 жовтня 2014р.

Схвалено науково-методичною радою
обліково-фінансового факультету,
протокол засідання № 2 від 30 жовтня 2014р.

Схвалено науково-методичною радою
економічного факультету,
протокол засідання № 2 від 29 жовтня 2014р.

Рецензент:

канд. екон. наук, професор Т. В. Андросова

ЗМІСТ

Вступ	4
Тема 1 Предмет та метод мікроекономіки	5
Тема 2 Теорія граничної корисності й поведінка споживача	9
Тема 3 Ординалістська теорія поведінки споживача	12
Тема 4 Аналіз поведінки споживача	17
Тема 5 Попит і пропозиція, їх взаємодія	21
Тема 6 Мікроекономічна модель підприємства	33
Тема 7 Варіація факторів виробництва та оптимум виробника	36
Тема 8 Витрати виробництва	40
Тема 9 Ринок досконалої конкуренції	44
Тема 10 Монопольний ринок	48
Тема 11 Олігополія та монополістична конкуренція	51
Тема 12 Ринок факторів виробництва.	55
Тема 13 Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	63
Тема 14 Інституціональні аспекти ринкового господарства	72
Бібліографія	79

ВСТУП

Вирішення проблеми підвищення якості підготовки фахівців з вищою освітою передбачає значне поліпшення інструментарію навчальних засобів, серед яких особливе місце посідає тестовий комплекс дисципліни, що містить тести навчального (тренінг) та контролюючого характеру.

Запропонований тестовий тренінг охоплює всі теми курсу „Мікроекономіка”, передбачені навчальною робочою програмою дисципліни, та являє собою дидактичне забезпечення аудиторної та позааудиторної роботи з метою формування знань, навичок та вмінь студентів.

Представлені тестові завдання мають два рівні складності: нижчий та вищий. Нижчий рівень формує репродуктивні вміння відтворювати понятійний апарат дисципліни. Конструктивною особливістю тестів нижчого рівня є використання методики „розпізнавання образів”, коли у лівому стовпці таблиці наведено наукові поняття (об’єкти, явища), які вивчаються у певній темі, а у правому – описання (образи) суттєвих, відмітних ознак та властивостей цих понять. Завдання студента – знайти між ними відповідність.

Вищий рівень тестових завдань представлений у двох форматах: тести множинного вибору та вербальні тести. Тести множинного вибору передбачають вибір із запропонованої множини варіантів правильної відповіді. Вербальні тести передбачають обґрунтування правильності чи спростування наведеного твердження.

Дидактичні матеріали можуть використовуватись під час семінарсько-практичних занять (вивчення нової теми чи закріплення одержаних знань) чи виноситись на самостійне опрацювання з подальшим аналізом в аудиторії.

Використання тренінгу у навчальному процесі сприятиме формуванню у студентів цілісної системи знань щодо методології аналізу ринкового середовища і ринкових механізмів, способів оцінки виробничо-економічного потенціалу та закономірностей поведінки економічних агентів на локальному ринку.

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

А. Рідкісність	1. Метод суджень, за допомогою якого забезпечується перехід від вивчення одиничних фактів до загальних положень та висновків
В. Предмет теоретичної економіки.	2. Припущення, згідно з яким факти, за виключенням тих, що використовуються в аналізі, розглядаються як постійні
С. Нормативна економіка.	3. Метод, який надає можливості переходу від узагальнення фактів до вивчення одиничних
D. Позитивна економіка.	4. Обмеженість ресурсів, необхідних для задоволення безмежних матеріальних потреб суспільства
Е. Мікроекономіка.	5. Вивчення ефективного використання обмежених виробничих ресурсів, необхідних для задоволення потреб суспільства
F. Макроекономіка.	6. Узагальнення, яке характеризує мотиви та практику поведінки індивідів та інститутів
G. Індукція.	7. Розділ теоретичної економіки, який досліджує економіку як цілісну систему, формує цілі економічної політики і визначає інструменти, необхідні для її реалізації.
H. Дедукція.	8. Напрямок в економічній науці, заснований на оціночних міркуваннях відносно того, якою повинна бути економіка, цілі економічного розвитку та економічна політика
I. Гіпотеза.	9. Розділ теоретичної економіки що досліджує, по-перше, відокремлені економічні одиниці (фірми, галузі, родинні господарства); по-друге, окремі ринки,

	конкретні ціни; та формулює принципи ефективної поведінки продавців та покупців
Ж. Принципи (закони).	10. Аналіз який надає змогу побачити економічні явища та процеси такими, якими вони є, або якими вони можуть бути
К. Припущення “за інших незмінних умов”.	11. Наукове припущення, яке висувається для пояснення якого-небудь явища, яке потребує перевірки на досвіді, та теоретичного обґрунтування для того щоб стати достовірною теорією
Л. Модель „людини економічної”	12. Умовне зображення реального мікроекономічного об’єкту чи процесу, що створюються для більш глибоко його дослідження
М. Граничний аналіз	13. Первинні фактори виробництва (праця, земля, капітал, інформація)
Н. Межа виробничих можливостей	14. Спосіб аналізу економічних показників, який передбачає дослідження їх динаміки – приросту, скорочення, зміни
О. Економічні ресурси	15. Раціональний індивід, який має глибокі загальні та професійні знання, значний практичний досвід, завжди прагне до максимізації власного зиску та контрагенти можуть передбачити його поведінку
Р. Мікроекономічна модель	16. Крива, що показує альтернативні варіанти виробництва при повному використанні ресурсів

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. Економічна модель не є:

- а) ідеальним типом економіки або політики;
- б) інструментом для економічних прогнозів;
- в) комплексом економічних принципів;
- г) поясненням, як функціонує економіка та її окремі сектори.

- 2. Що з наведеного нижче вивчає мікроекономіка:**
- а) виробництво в масштабі усієї економіки;
  - б) чисельність зайнятих у господарстві;
  - в) загальний рівень цін;
  - г) виробництво молока та динаміку цін на нього.
- 3. Який з етапів побудови моделі є першочерговим:**
- а) пізнання мотивів поведінки суб'єктів;
  - б) кількісний виклад взаємозв'язків;
  - в) збір та обробка інформації;
  - г) пізнання взаємодії суб'єктів.
- 4. Основним мотивом поведінки економічних суб'єктів є:**
- а) максимізація зиску;
  - б) допомога ближньому;
  - в) мінімізація ризику;
  - г) виробництво споживчих товарів.
- 5. Загальний рівень цін та безробіття вивчається в курсі:**
- а) мікроекономіки;
  - б) макроекономіки;
  - в) менеджменту;
  - г) міжнародних фінансів.
- 6. Нормативний аналіз – це:**
- а) пояснення правильності чи помилковості економічних дій;
  - б) пояснення і прогнозування економічних дій;
  - в) вивчення законодавчих актів;
  - г) правильна відповідь не наведена.
- 7. Мікросистема – це:**
- а) система відносин;
  - б) система поглядів;
  - в) система економічних питань;
  - г) система законодавчих актів.
- 8. Що не можна віднести до методів мікроаналізу:**
- а) рівноважний;
  - б) граничний аналіз;
  - в) моделювання;
  - г) контентний аналіз.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Щоб теорія мала практичне застосування, вона має підтверджуватися у кожному конкретному випадку.
2. Основна мета вивчення теоретичної економіки полягає у досягненні успіху в підприємницькій діяльності.
3. Якщо економісти однаково трактують основні принципи економіки, то вони обов'язково одностайні в своїх політичних міркуваннях, оцінках.
4. Економіка не є точною наукою, але вона може використовувати статистичні методи аналізу для дослідження багатьох конкретних проблем.
5. Студенти, які добре вивчили основні положення теоретичної науки, завжди мають успіхи у бізнесі, на відміну від тих, хто не оволодів цією дисципліною.
6. Економіка, не будучи точною наукою, не може використовувати наукові методи аналізу.
7. Той хто використовує емоційні доводи в дискусії, робить логічну помилку, яка проявляється в перенесенні часткового на ціле.
8. Економічна політика, яка успішно проводиться в одних умовах, може бути помилковою в інших.
9. У порівнянні з природничими науками, економіка більш пов'язана з практичною діяльністю і у меншому ступені опирається на фундаментальну теоретичну основу.
10. Нормативна економіка орієнтована на аналіз питання, “що повинно бути”, а не на констатацію, “що є”.
11. На відміну від економічної теорії, висновки, засновані на здоровому глузді, підтверджені практикою.
12. Роль теоретичної економіки значна тому, що вона доводить правомірність тези “що правильно для конкретних людей, правильно і для всього суспільства”.
13. Макроекономічний аналіз вивчає такі поняття, як національний дохід, рівень цін, зайнятість, сукупний попит, сукупна пропозиція.

14. Без знання вищої математики вивчати економіку не можливо.
15. Якщо практика свідчить про неправильність висновку з економічного аналізу, то обґрунтування теоретичного підходу, який використовувався у ньому, також піддається сумніву.

Тема 2

**ТЕОРІЯ ГРАНИЧНОЇ
КОРИСНОСТІ Й ПОВЕДІНКА
СПОЖИВАЧА**

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

А. Загальна корисність	1. Задоволення, яке приносить економічному суб'єкту споживання додаткової одиниці товару
В. Потреби	2. Задоволення, яке отримує економічний суб'єкт при споживанні тих чи інших товарів та послуг чи певному виді діяльності
С. Економічні блага	3. Функція, яка показує, що із зростанням споживання блага його корисність для споживача зменшується
Д. Еквімаржинальний принцип	4. Із зростанням споживання будь-якого одного блага сукупна корисність зростає темпами, що знижуються, а гранична – спадає.
Е. Закон спадної граничної корисності	5. Необхідність у чому-небудь, яку відчуває людина та бажає це досягти.
Ф. Функція корисності	6. Товари та послуги, які задовольняють потреби споживача та мають ринкову ціну
Г. Корисність	7. Сумарна (сукупна) корисність від споживання всіх благ.
Н. Рівновага споживача в	8. У точці рівноваги споживача його грошовий дохід розподіляється таким

кардиналістській концепції	чином, що кожен останній долар, фунт чи гривня, витрачені на купівлю будь-якого блага, мають однакову граничну корисність.
I. Гранична корисність	9. Виважені за ціною граничні корисності благ рівні між собою.

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. Який з наступних переліків значень граничної корисності ілюструє закон спадної граничної корисності:
  - а) 200, 150, 100, 50;
  - б) 200, 300, 400, 500;
  - в) 200, 200, 200, 200;
  - г) 200, 250, 270, 280;
  - д) 200, 150, 150, 150.
2. Раціональна поведінка споживача полягає у тому, що:
  - а) споживач робить лише те, за що йому платять;
  - б) споживач турбується не лише про себе, але й за суспільство;
  - в) споживач намагається отримати максимум задоволення при обмеженому доході;
  - г) споживач порівнює усі варіанти вибору і зупиняється на найкращому.
3. Закон спадної граничної корисності означає, що:
  - а) співвідношення граничних корисностей і цін на предмети розкошу менше, ніж на товари першої необхідності;
  - б) корисність, яка приноситься кожною наступною одиницею товару, спадає в залежності від збільшення кількості придбаних товарів;
  - в) співвідношення граничних корисностей і цін однакове для усіх товарів;
  - г) корисність придбаних товарів спадає в залежності від збільшення доходу споживача;
  - д) правильна відповідь не наведена.
4. Загальна корисність зростає, коли гранична корисність:
  - а) зменшується;
  - б) збільшується;
  - в) є величина від'ємна;

д) збільшується, або зменшується, але є величиною додатною.

5. Теорія поведінки споживача передбачає, що споживач прагне максимізувати:

- а) різницю між загальною корисністю;
- б) загальну корисність;
- в) середню корисність;
- г) граничну корисність;
- д) кожну з названих величин.

6. Гранична корисність – це:

- а) максимальний рівень корисності, який може отримати споживач;
- б) корисність, яку споживач отримує від споживання додаткової одиниці блага;
- в) максимальна корисність, яку можна отримати від споживання даної кількості блага;
- г) максимальний рівень корисності, якого можна досягти при витратах даної суми грошей.

7. Закон спадної граничної корисності полягає в тому, що:

- а) усі блага мають для споживача різну корисність і тому їх можна розташувати у порядку зменшення цієї корисності;
- б) необхідно споживати спочатку найбільш корисні блага, а потім – усі інші;
- в) корисність від споживання наступної порції блага завжди менше, ніж корисність попередньої порції;
- г) відношення граничних корисностей до цін однаково для усіх товарів.

8. П'ята порція морозива принесе менше задоволення, ніж перша.

Це приклад:

- а) дії закону попиту;
- б) закону спадної граничної корисності;
- в) наявності надлишку товарів;
- г) наявності дефіциту товару.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Функція корисності – це відношення між обсягом споживання і ступенем задоволення, яке отримує споживач.
2. Загальне рівняння рівноваги споживача має вигляд: $MU_x = MU_y$.
3. Загальна корисність зростає при зростанні рівня споживання.
4. Якщо ви придбали більше одиниць якого–небудь товару, то ваша гранична корисність зростає.
5. Якщо гранична корисність зменшується, то і загальна корисність неухильно зменшується.
6. Умова споживчої рівноваги полягає у тому, що загальна корисність товару А дорівнює загальній корисності товару В.
7. Гранична корисність – це зміна в загальній корисності, яка викликана споживанням додаткової одиниці товару.

Тема 3

ОРДИНАЛІСТСЬКА ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

А. Бюджет споживача	1. Бажання споживача споживати множину різноманітних індивідуальних благ.
В. Рівновага споживача в ординалістській концепції	2. Співвідношення в якому ринок дозволяє замінити споживання одного блага на інше
С. Споживчі переваги	3. Лінія, що графічно відображає множину наборів благ, придбання яких потребує однакових витрат
Д. Крива байдужості	4. Стан споживача, в якому він купує блага за певними цінами в таких обсягах, що використовує весь свій дохід і максимізує корисність
Е. Гранична норма заміщення	5. Комбінація наборів благ А і В, які приносять споживачеві однакову

	корисність
Ф. Транзитивність	6. Кількість товару, від якої споживач згоден відмовитися заради споживання додаткової одиниці іншого товару
Г. Ненасиченість благами	7. Кількість грошей, яку споживач має можливість використати на придбання товарів та послуг за певний проміжок часу
Н. Множинність благ	8. Якщо споживач віддає перевагу благу А порівняно з благом В, а благу В порівняно з благом С, то він віддає перевагу А порівняно з благом С.
І. Субституціональність благ	9. Ранги, що їх встановлює споживач для альтернативних можливостей задоволення своїх потреб
Ж. Бюджетне обмеження	10. Споживач згодний відмовитися від невеликої кількості блага А, якщо йому запропонують замість нього більшу кількість блага-субституту.
К. Кут нахилу бюджетної лінії	11. Намагання споживача мати більшу кількість будь-яких товарів і послуг, оскільки він не перенасичений жодним з них.

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. Серед наступних тверджень одне є несправедливим. Вкажіть на нього:

- а) кожна точка на кривій байдужості означає комбінацію двох товарів;
- б) кожна точка бюджетної лінії означає різну комбінацію двох товарів;
- в) усі точки на кривій байдужості означають однаковий рівень задоволення потреб;
- г) усі точки бюджетної лінії означають однаковий рівень грошового доходу;
- д) усі точки кривої байдужості означають однаковий рівень грошового доходу.

- 2. Збільшення доходу споживача графічно виражається у:**
- а) зміні нахилу бюджетної лінії;
  - б) паралельному зміщенню бюджетної лінії праворуч;
  - в) паралельному зміщенню бюджетної лінії ліворуч;
  - г) зменшенні кута нахилу бюджетної лінії.
- 3. Положення й нахил кривої байдужості для окремого споживача пояснюється:**
- а) перевагами споживача та розмірами доходу;
  - б) тільки цінами на товари, що купуються;
  - в) перевагами споживача, розмірами доходу та цінами товарів, що купуються;
  - г) тільки перевагами споживача;
  - д) цінами товарів, що купуються.
- 4. Рівновага споживача на карті байдужості – це:**
- а) будь-який перетин бюджетної лінії і кривої байдужості;
  - б) будь-яка точка на найвищій кривій байдужості;
  - в) та точка, де бюджетна лінія торкається кривої байдужості;
  - г) будь-яка точка, що знаходиться на бюджетній лінії;
  - д) будь-яка точка, що знаходиться в просторі, обмеженому бюджетною лінією.
- 5. Якщо споживач обирає комбінацію, яка зображена точкою, що лежить на площі, яка обмежена бюджетною лінією, то він:**
- а) максимізує корисність;
  - б) хоче придбати більше товарів, ніж дозволяє його бюджет;
  - в) не повністю використовує свій бюджет;
  - г) знаходиться в стані рівноваги;
  - д) правильна відповідь не наведена.
- 6. Криві байдужості не мають наступних властивостей:**
- а) крива байдужості, яка лежить вище іншої кривої, представляє собою ті набори товарів для споживача, який має меншу перевагу;
  - б) криві байдужості мають від'ємний нахил;
  - в) криві байдужості ніколи не перетинаються;
  - г) криві байдужості випуклі відносно до початку координат.
- 7. Зміна ціни одного з товарів при інших рівних умовах:**
- а) приведе до паралельного зміщення бюджетної лінії;
  - б) викличе зміну кута нахилу бюджетної лінії;
  - в) не змінить положення бюджетної лінії;
  - г) усі відповіді неправильні.

8. Нахил бюджетної лінії визначається:

- а) кількістю товарів, що споживаються;
- б) співвідношенням граничних корисностей товарів у точці рівноваги споживача;
- в) співвідношенням цін товарів;
- г) співвідношенням загальних корисностей товарів у точці рівноваги споживача.

9. Точки перетину бюджетної лінії з осями координат характеризуються тим, що:

- а) знаходячись у цій ситуації, споживач не витрачає весь свій дохід;
- б) знаходячись в цій ситуації, споживач весь свій дохід витрачає на один із товарів;
- в) знаходячись у цій ситуації, споживач нічого не витрачає;
- г) їх положення не залежить від цін на товари.

10. Припустимо, що споживач має дохід, який дорівнює 8 ум.гр.од. Ціна товару $X=1$ ум.гр.од., а ціна товару $Y= 0,5$ ум.гр.од. Яка з наступних комбінацій товарів знаходиться на бюджетній лінії споживача:

- а) $8X$ та $1Y$;
- б) $7X$ та $1Y$;
- в) $6X$ та $6Y$;
- г) $5X$ та $6Y$;
- д) $4X$ та $4Y$.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Усі точки на бюджетній лінії означають однаковий рівень грошового доходу.
2. Криві байдужості ніколи не перетинаються.
3. Споживацькі переваги транзитивні.
4. Чим далі крива байдужості знаходиться від початку координат, тим меншу корисність вона відображає.
5. При зниженні ціни товару X , бюджетна лінія зміщується вправо, при цьому кут нахилу залишається без змін.
6. При збільшенні доходу споживача бюджетна лінія зміщується вправо.

7. Рівновага, за якої споживач обмежується одним товаром, називається внутрішньою рівновагою.
8. Споживач „X” діє згідно з аксіомою транзитивності, якщо він надає перевагу одному з двох споживчих наборів.
9. Сукупність кривих байдужості називається картою кривих байдужості.
10. Коли споживач одержує позитивну граничну корисність від споживання товару X і Y, крива байдужості цих товарів має від’ємний кут нахилу.
11. Споживач перебуває у стані рівноваги, коли він повністю витрачає наявний дохід таким чином, щоб гранична норма заміщення одного товару іншим дорівнювала співвідношенню цих товарів.
12. Коли відношення цін двох товарів дорівнює 2 і гранична норма заміщення також 2, то споживач максимізує корисність.
13. Споживач максимізує корисність, коли його бюджетна лінія перетинає криву байдужості.
14. Кожна точка, яка лежить на кривій байдужості відображає однаковий дохід споживача.
15. Нахил бюджетної лінії залежить від співвідношення цін двох товарів.
16. Зміна величини доходу приводить до зміни нахилу бюджетної лінії.
17. Чим менше дохід споживача, тим вище положення займає бюджетна лінія.
18. Зміщення бюджетної лінії виникає внаслідок зміни в рівні задоволення потреб.
19. Бюджетна лінія зміщується вліво і займає положення, паралельне первісному, якщо дохід споживача збільшується.

Тема 4

АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

А. Ефект доходу	1. Вплив, який зміна ціни одного із товарів, що входять до споживчого набору, справляє на реальний дохід споживача
В. Неякісні (низькоякісні) блага	2. Товари, попит на які різко збільшується при зростанні доходу споживача
С. Парадокс Гіффена	3. Вплив, який зміна ціни одного із товарів, що входять до споживчого набору, справляє на структуру споживання цих товарів
Д. Ефект заміщення	4. Неякісний товар, який займає в бюджеті споживача значне місце і має висхідну криву попиту
Е. Лінія „доход – споживання”	5. Обсяг попиту індивіду на певне благо в залежності від ціни на нього.
Ф. Товар Гіффена	6. Лінія, що з’єднує послідовно всі точки рівноваги споживача при зміні ціни товару, що входить в споживчий набір
Г. Особливі (високоякісні) блага	7. Товар, попит на який зростає в міру зростання доходу
Н. Нормальні блага	8. При зростанні ціни на неякісні товари має місце зростання попиту на них
І. Лінія „ціна – споживання”	9. Лінія, що поєднує всі точки рівноваги споживача відповідно до зростання його доходів
J. Крива Енгеля.	10. Товар, попит на який зменшується при зростанні доходу і збільшується при його скороченні
К. Індивідуальний попит	11. Крива, що показує залежність зміни величини споживання товару від зміни доходу споживача

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

- 1. Товар відповідає вимогам та вважається нормальним, якщо:**
  - а) споживач із збільшенням доходу збільшує обсяг його споживання;
  - б) він не зашкоджує здоров'ю споживача;
  - в) із зниженням ціни купується більша кількість цього товару;
  - г) із збільшенням ціни споживач купує ту саму кількість даного товару.
- 2. Крива „доход – споживання” показує:**
  - а) залежність споживання товарів від доходу;
  - б) залежність споживання товарів від цін;
  - в) комбінації товарів, що приносять споживачеві певний ступінь задоволення;
  - г) усі точки рівноваги споживача відповідно із зростанням його доходу.
- 3. При заданих цінах стан сімейного бюджету на продукти харчування має тенденцію до:**
  - а) збільшення в міру зростання доходу;
  - б) зменшення в міру зростання доходу;
  - в) зменшення в міру зменшення доходу;
  - г) правильна відповідь не наведена.
- 4. Споживач визнає товар неякісним коли:**
  - а) споживання цього товару не залежить від доходу;
  - б) споживання цього товару зменшується в міру зростання доходу;
  - в) споживання цього товару збільшується в міру зростання доходу;
  - г) споживання цього товару не залежить ні від доходу, ні від ціни.
- 5. Якщо споживання неякісних товарів зростає в міру збільшення цін на них, то це:**
  - а) закон Енгеля;
  - б) парадокс Гіффена;
  - в) ефект заміщення;
  - г) ефект доходу.
- 6. Якщо для товару А величина попиту зростає разом із ціною, то товар А є:**
  - а) товаром Гіффена;
  - б) малоцінним товаром;
  - в) звичайним товаром;
  - г) правильні пункти а) і б).
- 7. Якщо ціна товару збільшується, ефект заміщення означає:**
  - а) зменшення споживання цього товару і збільшення споживання інших товарів;
  - б) зменшення споживання тільки цього товару;

- в) зменшення споживання цього товару і інших товарів;
- г) зменшення споживання цього товару і ніяких змін у споживанні інших товарів.

8. Ефект доходу означає, що:

- а) підвищення грошових доходів дає змогу споживачеві купувати меншу кількість нормальних товарів;
- б) зменшення ціни товару дозволяє споживачеві купувати більше цього товару, оскільки він стає дешевшим від інших товарів;
- в) споживачі обиратимуть різні комбінації різних продуктів, доки граничні корисності останніх придбаних одиниць товару не зрівняються;
- г) якщо ціна товару знижується, споживач має змогу купити більше усіх товарів за певного грошового рівня доходу.

9. Якщо ціна нормального товару знижується, то:

- а) ефект доходу та заміщення дозволяють споживачеві придбати більше цього товару;
- б) ефект доходу та заміщення дозволяють споживачеві придбати менше цього товару;
- в) ефект доходу дозволяє купувати менше, а ефект заміщення – більше цього товару;
- г) ефект доходу дозволяє купувати більше, а ефект заміщення – менше цього товару.

10. Якщо ціна товару зростає, ефект заміщення спонукає споживача придбати менше товару, оскільки:

- а) реальний доход споживача зменшується;
- б) реальний доход споживача збільшується;
- в) товар тепер менш дорогий порівняно з іншими товарами;
- г) товар тепер дорожчий порівняно з іншими товарами.

11. Для товару Гіффена:

- а) ефект заміщення більший ефекту доходу;
- б) ефект заміщення менший ефекту доходу;
- в) обсяг споживання зростає зі збільшенням доходу;
- г) лінія попиту має від'ємний нахил.

12. Якщо крива „доход – споживання” має позитивний нахил, то:

- а) обидва товари нормальні;
- б) обидва товари неякісні;
- в) один товар неякісний;
- г) правильна відповідь не наведена.

13. Ефект заміщення спрацьовує, коли:

- а) скорочення грошових доходів спонукає споживача придбати більше нормальних товарів;

- б) рівновага споживача може бути досягнута лише коли споживач купує товари – субститути;
- в) зниження ціни товару дозволяє споживачеві купувати його більше, порівняно з іншими товарами за певного рівня грошових доходів;
- г) при підвищенні ціни товару споживач має змогу купити більшу його кількість за рахунок скорочення споживання інших товарів.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Лінія „доход – споживання” має нахил вправо, якщо обидва товари являються нормальними.
2. Крива „ціна – споживання” є основою для побудови кривої попиту.
3. Ефект заміщення, у разі збільшенні ціни на товар, приведе до зменшення попиту на цей товар.
4. Сутність ефекту доходу полягає в тому, що в результаті зниження ціни, споживач стає відносно заможнішим.
5. Товар Гіффена не завжди є малоцінним товаром.
6. Якщо споживач визнає товар неякісним, то у міру зростання доходу, споживання цього товару буде зростати.
7. За законом Енгеля, стан сімейного бюджету, що витрачається на продукти харчування, має тенденцію зменшуватись у міру зростання доходу.
8. Крива „ціна – споживання” не відображає впливу на обсяг товарів, що споживаються.
9. Характер зміни кривої „доход – споживання” буде залежати від уявлення споживача про цінність споживчого набору.
10. Споживання юридичних та медичних послуг має тенденцію зростати швидше, ніж зростають доходи.

Тема 5

**ПОПИТ І ПРОПОЗИЦІЯ,
ЇХ ВЗАЄМОДІЯ**

5.1. ПОПИТ, ПРОПОЗИЦІЯ ТА ЧАСТКОВА РІВНОВАГА

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

А. Обсяг попиту	1. Графічне зображення залежності між ціною товару та обсягом попиту на цей товар
В. Рівноважна ціна	2. Принцип, у відповідності з яким кожна наступна одиниця товару має меншу корисність для споживача, що пояснює спадний характер кривої індивідуального попиту
С. Обсяг пропозиції	3. Встановлення ринкової ціни, що урівноважує обсяг попиту і пропозиції внаслідок взаємодії конкурентних сил
Д. Крива попиту	4. При зниженні ціни на конкретний товар споживач має можливість збільшити обсяги його покупок, не відмовляючи собі в придбанні інших товарів
Е. Крива пропозиції	5. Кількість продукту, яку споживачі можуть та хочуть придбати за відповідною ціною в певний момент часу
Ф. Ринковий попит	6. Пара товарів, для яких зростання ціни одного, призводить до падіння попиту на інший
Г. Ринкова пропозиція	7. Графічне зображення залежності між ціною товару і його кількістю, яку виробники (продавці) можуть і хочуть запропонувати на ринку.
Н. Закон попиту	8. Загальна сума всіх індивідуальних попитів при кожному значенні ціни
І. Закон пропозиції	9. Кількість продукту, яку виробник може і бажає виробляти і продавати за певною ціною в певний час
Ж. Ефект доходу	10. Зміна кількості товару, яку виробники можуть та бажають продавати, що виникла у зв'язку зі зміною ціни на цей товар
К. Ефект заміщення	11. Принцип, який виражає пряму залежність між ціною товару та обсягом його пропозиції (при інших незмінних умовах)

L. Товари– субститути	12. Прагнення покупця придбати більш дешевий товар, замість аналогічного, ціни на який зросли
M. Товари – комплементи	13. Зміна кількості товару, який бажають і можуть придбати споживачі, що виникла внаслідок дії нецінових чинників
N. Принцип спадної граничної корисності	14. Принцип, який виражає обернену залежність між ціною товару та обсягом споживчого попиту на нього (при інших незмінних умовах).
O. Зміна попиту	15. Зміна кількості товару, який виробники бажають і можуть продати, що виникла внаслідок дії нецінових чинників
P. Зміна обсягу попиту	16. Загальна сума всіх індивідуальних пропозицій, що є сукупністю обсягів товарів, які виробляються і пропонуються до продажу всіма продавцями за відповідною ціною
Q. Зміна пропозиції	17. Така пара товарів, для яких підвищення ціни одного призводить до зростання попиту на інший
R. Зміна обсягу пропозиції	18. Зміна кількості товару, яку споживачі можуть та бажають купувати, що викликана зміною ціни на цей товар
S. Ринкова рівновага	19. Різниця між сумою, за якою виробники фактично продають певну кількість товару та мінімальною сумою, за якою вони готові продати товар.
T. Часткова рівновага	20. Різниця між максимальною сумою, яку споживачі згодні сплатити за певну кількість необхідного їм товару, і сумою, яку вони фактично платять
U. Надлишок споживача	21. Стан, коли на окремому ринку за даного рівня ціни обсяг попиту дорівнює обсягу пропозиції
V. Надлишок виробника	22. Такий стан ринку, при якому збігаються інтереси продавців та покупців (за умови максимального зиску для обох контрагентів) і

для даного рівня цін обсяг попиту дорівнює обсягу пропозиції

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

- 1. Ціна попиту – це:**
  - а) мінімальна ціна, яку споживач згоден заплатити за даний товар;
  - б) максимальна ціна, яку споживач згоден заплатити за певну кількість товару;
  - в) максимальна ціна, за якою продавці реалізують товар на ринку;
  - г) мінімальна ціна реалізації товару продавцем.
- 2. Зміна попиту та зміна обсягу попиту відрізняються тим, що:**
  - а) зміна попиту складається із суми змін обсягів попиту;
  - б) зміна попиту відбувається при зміні факторів, які його визначають, окрім ціни даного товару;
  - в) зміна обсягу попиту відбувається у результаті змін нецінових факторів;
  - г) зміна обсягу попиту відображається у зміщенні кривої попиту.
- 3. Переміщення вздовж кривої попиту може бути викликано:**
  - а) зміною доходів споживача;
  - б) зміною переваг та смаків споживачів;
  - в) зміною цін на товари, які взаємопов'язані з даним при споживанні;
  - г) усі відповіді правильні;
  - д) усі відповіді неправильні.
- 4. Яким чином можна побудувати криву ринкового попиту при наявності даних про попит індивідуальних споживачів:**
  - а) шляхом підсумовування обсягів попиту за кожного рівня ціни;
  - б) шляхом підсумовування цін при кожному обсязі попиту;
  - в) обрати максимальний попит одного зі споживачів;
  - г) як середнє арифметичне індивідуальних попитів.
- 5. Ефект доходу виникає у зв'язку з тим, що:**
  - а) зменшення ціни товару збільшує (при інших рівних умовах) реальний дохід споживача;
  - б) зростання ціни товару збільшує номінальний дохід споживача;
  - в) криві байдужості випуклі до початку координат;
  - г) бюджетна лінія має від'ємний нахил.

6. Що буде відбуватися з кривою попиту на тостери, якщо ціна на хліб зростає:

- а) її положення не зміниться;
- б) зрушиться праворуч;
- в) зрушиться ліворуч;
- г) займе горизонтальне положення.

7. Ефектом заміщення називають:

- а) зміну обсягу попиту, яку викликає виключно зміна реального доходу при незмінності відносних цін;
- б) зміну обсягу попиту, яку викликає зміна реального доходу та зміна цін товарів при незмінності номінального доходу;
- в) зміну обсягу попиту, яку викликає зміна ціни на товар при незмінності реального доходу;
- г) зміну обсягу попиту, яку викликає зміна ціни на товар при незмінності номінального доходу.

8. Ринковий попит на конкретне благо залежить від:

- а) доходів споживачів;
- б) переваг споживачів;
- в) цін на взаємозамінні товари;
- г) усі відповіді правильні.

9. Надлишок споживача – це:

- а) сума грошей, яку споживач платить за товар;
- б) різниця між максимальною ціною, яку споживач заплатить за одиницю товару, та його ринковою ціною;
- в) різниця між мінімальною ціною, яку споживач заплатить за одиницю товару, та його ринковою ціною;
- г) сума грошей, яку виробник отримує за реалізацію товару.

10. Надлишок пропозиції:

- а) посилює тиск на ціну;
- б) послаблює тиск на ціну;
- в) не здійснює ніякого тиску на ціну;
- г) стимулює покупців до купівлі товару.

11. Рівноважна ціна товару – це:

- а) ціна вище тієї, яка утворює надлишок попиту;
- б) ціна, при якій немає ні дефіциту, ні надлишку;
- в) усі перелічені вище відповіді правильні;
- г) ціна, яку встановлює уряд.

12. Введення податку на товар, який сплачує продавець:

- а) викликає збільшення рівноважного обсягу ринку;
- б) викликає збільшення обсягу продажу;
- в) викликає скорочення рівноважного обсягу ринку;

г) змінює конфігурацію лінії попиту.

13. Рівновага називається стабільною, якщо:

- а) в економічній системі, яка не знаходиться у стані рівноваги, виникають сили, які повертають її до початкового стану;
- б) економічна система дуже часто виходить із стану рівноваги;
- в) економічна система дуже швидко приходить у стан рівноваги;
- г) початковий стан системи стабільний.

14. Коли межі цін встановлюються нижче рівноважної ціни, виникає:

- а) дефіцит;
- б) надлишок пропозиції;
- в) зміни пропозиції;
- г) зміни попиту.

15. Які з наведених чинників не призведуть до зміщення кривої попиту на бейсбольні м'ячі:

- а) дуже хороша погода;
- б) падіння ціни на бейсбольні битки;
- в) зростання ціни на бейсбольні м'ячі;
- г) всі наведені чинники спричиняють зміщення кривої попиту на бейсбольні м'ячі.

16. Якщо попит і пропозиція на товар збільшується, то:

- а) ціна збільшиться;
- б) збільшиться загальна кількість товару;
- в) ціна залишиться стабільною;
- г) добробут суспільства зросте.

17. Що може викликати падіння попиту на товар X:

- а) зменшення доходів споживача;
- б) підвищення цін на товари – субститути товару X;
- в) очікування зростання цін на товар X;
- г) спад пропозиції товару X.

18. Закон пропозиції, якщо ціни зростають, а інші умови незмінні проявляється у:

- а) збільшенні пропозиції;
- б) скороченні пропозиції;
- в) збільшенні обсягу пропозиції;
- г) скороченні обсягу пропозиції.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Крива попиту показує, що при скороченні ціни обсяг попиту збільшується.
2. Збільшення попиту означає рух уздовж кривої попиту в напрямку, який показує зростання загальної кількості товару, що купується.
3. Зрушення кривої пропозиції праворуч означає, що виробники пропонують більшу кількість продукту при кожному рівні ціни.
4. Зміна споживчих уподобань веде до руху попиту уздовж його кривої, а зростання доходів – до її зсуву.
5. Перетину кривих попиту та пропозиції відповідає точка, в якій обсяг попиту дорівнює обсягу пропозиції.
6. Будь-яка зміна цін на ресурси веде до зміщення точки рівноваги попиту та пропозиції уверх або униз по кривій попиту.
7. Зростання попиту, яке супроводжується розширенням пропозиції, приведе до збільшення рівноважного обсягу виробництва, але не збільшить рівноважної ціни.
8. Зростання споживчих доходів приведе до розширення попиту на усі товари.
9. При інших рівних умовах, поганий врожай картоплі приведе до зростання ціни на чіпси.
10. Якщо, при інших рівних умовах, попит на товар зросте внаслідок зростання доходів споживачів, то цей товар відноситься до категорії “нормальних товарів”.
11. Два товари X та Y є взаємодоповнюючими, якщо зростання ціни на товар Y веде, при інших рівних умовах, до зменшення попиту на товар X.
12. Падіння ціни на товар приведе до зростання попиту на його товар-субститут.
13. Якщо одночасно зростуть пропозиція товару та доходи споживачів, можливо, ціна на нього не зміниться.

5.2. Еластичність попиту та пропозиції

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

А. Коефіцієнт цінової еластичності попиту	1. Товари, обсяг попиту на які зростає при збільшенні доходу споживача
В. Коефіцієнт еластичності попиту за доходом	2. Товари, обсяг попиту на які зменшується при зростанні доходу споживача
С. Досконало нееластичний попит	3. Товари, які характеризуються прямою залежністю між зміною ціни на один із них і зміною обсягу попиту на інший
Д. Попит одиничної еластичності	4. Попит, коефіцієнт еластичності якого менше одиниці
Е. Коефіцієнт перехресної еластичності	5. Попит, коефіцієнт еластичності якого дорівнює одиниці
Ф. Нееластичний попит	6. Величина відсоткової зміни обсягу попиту на даний товар при одновідсотковій зміні ціни іншого товару
Г. Еластичний попит	7. Ситуація, яка характеризується зміною обсягу попиту при незмінній ціні товару
Н. Взаємозамінні товари	8. Величина відсоткової зміни обсягу попиту на даний товар при зміні його доходу на один відсоток
І. Предмети розкошу	9. Величина відсоткової зміни обсягу пропозиції товару при зміні його ціни на один відсоток
J. Неякісні (низькоякісні) товари	10. Попит, обсяг якого не змінюється при зміні ціни
К. Досконало еластичний попит	11. Величина відсоткової зміни обсягу попиту на даний товар при зміні його ціни на один відсоток
L. Коефіцієнт цінової еластичності пропозиції	12. Товари, для яких існує зворотна залежність між зміною ціни на один із них і зміною обсягу попиту на інший

М. Товари-комплемента	13. Товари, для яких коефіцієнт еластичності попиту за доходом лежить в інтервалі від 0 до 1.
Н. Нормальні товари.	14. Попит, для якого коефіцієнт цінової еластичності більше одиниці
О. Товари першої необхідності	15. Товари, для яких коефіцієнт еластичності попиту за доходом більше одиниці (тобто, споживання цих товарів зростає швидше ніж доход споживача).

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

- Якщо еластичність попиту на товар становить 2,5 і ціна знижується від 2 грн. до 1,8 грн., то:
  - обсяг попиту підвищився на 2,5%;
  - обсяг попиту знизився на 2,5%;
  - обсяг попиту підвищився на 25%;
  - правильна відповідь не наведена.
- Коефіцієнт цінової еластичності показує:
  - реакцію покупця на зміну ціни;
  - ступінь зміщення кривої попиту внаслідок зміни доходу;
  - нахил кривої попиту;
  - повернення підприємцями своїх фіксованих витрат.
- Ціна товару X знизилась з 100 до 90 грн., завдяки чому обсяг попиту виріс з 50 до 90 шт. Попит на товар X:
  - знизився;
  - має одиничну еластичність;
  - нееластичний;
  - еластичний.
- На цінову еластичність попиту не впливає:
  - наявність товару – субституту;
  - час пристосування до цінових змін;
  - ціни на інші товари;
  - стан споживацького бюджету, що витрачається на певний товар.

5. Які параметри коефіцієнта еластичності попиту за доходом характеризують низькоякісні товари:

- а) $E_D^R < 0$;
- б) $E_D^R > 1$;
- в) $E_D^R > 0$;
- г) $E_D^R < 1$.

6. Одиничну еластичність попиту характеризує коефіцієнт цінової еластичності:

- а) $0 < E_D^P < 1$;
- б) $1 < E_D^P < \infty$;
- в) $E_D^P = 0$;
- г) правильна відповідь не наведена.

7. Базова формула для обчислення коефіцієнта цінової еластичності попиту – це відношення:

- а) абсолютного зниження обсягу попиту до абсолютного підвищення ціни;
- б) відносної зміни обсягу попиту до відносної зміни ціни;
- в) абсолютного зниження ціни до абсолютного підвищення обсягу попиту;
- г) відносної зміни ціни до відносної зміни обсягу попиту.

8. Для яких товарів перехресна еластичність попиту дорівнює нулю:

- а) товарів – субститутів;
- б) товарів, що незалежні у споживанні;
- в) товарів-комплементів;
- г) товарів розкоші.

9. Еластичність попиту за доходами залежить від:

- а) ціни;
- б) смаків споживачів;
- в) рівня грошового доходу;
- г) пропозиція певного товару.

10. Якщо незважаючи на зміну ціни товару, загальна виручка не зміниться, коефіцієнт цінової еластичності:

- а) нееластичний;
- б) одиничної еластичності;
- в) еластичний;
- г) абсолютно еластичний.

11. Якщо попит на сільськогосподарську продукцію нееластичний, то при високому врожаї доходи фермерів:

- а) зростуть, оскільки збільшиться обсяг проданої продукції;

- б) скоротяться, оскільки відносне зниження цін буде більшим, ніж відносне збільшення обсягу продажу;
- в) зростуть, оскільки відбудеться зростання цін на продукцію, викликане збільшенням попиту;
- г) залишаться незмінними, оскільки відносне збільшення обсягу продажу буде дорівнювати відносному зниженню цін.

12. Якщо ціна товару зростає з 1,5 ум.гр.од. до 2 ум.гр.од., а обсяг попиту скоротився з 1000 до 900 одиниць, то коефіцієнт цінової еластичності дорівнює:

- а) 3,00.
- б) 2,71.
- в) 0,37.
- г) 0,33.
- д) 1,5.

13. Цінова еластичність попиту буде вищою:

- а) на товари першої необхідності;
- б) в тих випадках, коли споживачі використовують даний товар з найбільшою корисністю для себе;
- в) чим вищі альтернативні витрати виробництва;
- г) чим менш необхідний товар споживачеві.

14. Скорочення пропозиції товару веде до збільшення:

- а) попиту на товари комплементи;
- б) загального виторгу продавця, якщо попит на товар є еластичним за ціною;
- в) загального виторгу продавця, якщо попит на товар є нееластичним за доходом;
- г) попиту на цей товар;
- д) попиту на товари – субститути.

15. По мірі того, як ціна товару скорочується, а величина попиту зростає при лінійній функції попиту:

- а) загальна виручка збільшується до точки, в якій еластичність дорівнює одиниці, після чого виручка скорочується;
- б) еластичність попиту за доходом скорочується;
- в) стимулюється споживання товарів – субститутів;
- г) коефіцієнт еластичності не змінюється.

16. Якщо пропозиція товару нееластична, а попит на неї скорочується, то загальна виручка продавця:

- а) зростає;
- б) скорочується;
- в) скорочується у тому випадку, якщо попит є еластичним;
- г) скорочується у тому випадку, якщо попит є нееластичним;
- д) не змінюється.

17. Еластичність пропозиції залежить головним чином від:

- а) числа товарів – субститутів даного продукту;
- б) періоду часу на протязі якого продавці можуть пристосуватися до змін ціни;
- в) того, чи є даний товар предметом першої необхідності, чи предметом розкоші;
- г) того, чи є даний товар предметом довгострокового або поточного вжитку;
- д) частки доходу споживача, яка направлена на покупку даного товару.

18. Яке із наведених значень коефіцієнта еластичності за доходом відноситься до товарів першої необхідності:

- а) менше 0;
- б) більше 0, але менше 1;
- в) більше 1;
- г) 1;
- д) правильна відповідь не наведена.

19. Цінова еластичність попиту буде зростати зі збільшенням тривалості періоду, впродовж якого пред'являється попит, так як:

- а) доходи споживача збільшуються;
- б) крива попиту зміститься праворуч;
- в) зросте загальний рівень цін;
- г) споживачі можуть придбати товари – субститути
- д) правильна відповідь не наведена.

20. Товар вважається неякісним, якщо:

- а) еластичність його попиту за доходом дорівнює – 0,5;
- б) цінова еластичність попиту дорівнює 1,3;
- в) перехресна еластичність товару – 0,7;
- г) еластичність його попиту за доходом дорівнює 1,3;
- д) перехресна еластичність товару 0,1.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Точка одиничної еластичності попиту знаходиться у середині ліній попиту.
2. Обсяг виручки змінюється в залежності від величини коефіцієнту цінової еластичності товару, що реалізується.
3. Товари–субститути характеризуються прямим співвідношенням між ціною на один із них і попитом на інший.

4. Коефіцієнт цінової еластичності попиту визначається відношенням процентної зміни величини попиту на товар, до однопроцентної зміни ціни.
5. Якщо при зміні на 1%, обсяг попиту змінюється на 5%, то попит у цьому випадку є нееластичним.
6. Якщо при зменшенні ціни на підручники з 10 ум.гр.од. до 5 ум.гр.од., обсяг продажу не змінюється, то попит на підручники буде досконало нееластичним.
7. Чим менше заміників має продукт, тим еластичніший попит на нього.
8. Якщо споживач витрачає на купівлю будь-якого товару меншу частку свого бюджету, то попит на цей продукт більш еластичний.
9. Крива досконало нееластичного попиту представляє собою вертикальну лінію.
10. Попит на предмети розкошу більш еластичний ніж попит на товари першої необхідності.
11. Якщо при збільшенні ціни товару зменшується виторг, то попит на цей товар є еластичним.
12. Якщо коефіцієнт цінової еластичності попиту на товар дорівнює 0,75, то попит є еластичним.
13. Позитивне значення коефіцієнту перехресної еластичності двох товарів означає, що ці товари є взаємо заміниками.
14. Обсяг продажу товарів першої необхідності різко зростає, якщо їх ціни зменшуються.
15. Цінова еластичність уздовж всієї кривої попиту не змінюється.
16. Коефіцієнт цінової еластичності попиту визначається шляхом відношення зміни в ціні товару до зміни у виторгу продавця.
17. Еластичність попиту за доходом на золотий годинник більше 1.
18. Попит на вугілля більш еластичний ніж попит на інше паливо.
19. Цінова еластичність попиту залежить від попиту споживачів на інші товари.
20. Якщо доходи споживачів зростуть, то споживання хліба збільшиться.

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

А. Фірма	1. Особлива форма організації підприємництва, за якої основною метою є надання допомоги та підтримки членам даного утворення в їх бізнес-діяльності
В. Мікроекономічна модель фірми	2. Особлива форма організації фірми, за якої не ставиться за мету одержання прибутку.
С. Державне підприємство	3. Абстрактна модель первинної господарської одиниці, яка прагне максимізувати власний прибуток
Д. Індивідуальна приватна фірма	4. Асоціацію декількох власників, що спільно володіють і управляють фірмою
Е. Партнерська фірма	5. Юридична особа, у якій відповідальність кожного власника обмежена його вкладом у дане підприємство.
Ф. Корпорація	6. Фірма, власник якої самостійно веде справи у власних інтересах, здійснює управління нею, отримує весь прибуток і несе персональну відповідальність по всім зобов'язанням.
Г. Кооперативи	7. Підприємства, які не мають господарської самостійності, зокрема в питаннях ціноутворення, та фінансування діяльності яких здійснюється за рахунок держбюджету
Н. Некомерційні установи	8. Економічний суб'єкт, який є споживачем факторів виробництва на ринках цих факторів, виробником продукції та її продавцем на ринках товарів і послуг

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

- 1. Яка з наведених ознак є характерною тільки для корпорації:**
  - а) залучення до управління фахівців-менеджерів;
  - б) поділ прибутку між всіма власниками фірми;
  - в) виплата дивідендів;
  - г) використання найманої праці.
- 2. Існування фірм в ринковій економіці пояснюється:**
  - а) процесами кооперації та поділу праці;
  - б) намаганням знизити ризики та невизначеність середовища;
  - в) намаганням мінімізувати трансакційні витрати;
  - г) усі відповіді правильні;
  - д) усі відповіді неправильні.
- 3. Домашнє господарство, купуючи 15 облігацій акціонерного товариства, стає його:**
  - а) співвласником;
  - б) кредитором;
  - в) дебітором;
  - г) співзасновником.
- 4. Перевага індивідуального підприємництва над колективними формами бізнесу полягає в :**
  - а) простоті створення і ліквідації;
  - б) податкових перевагах;
  - в) конфіденційності та незалежності у бізнесі;
  - г) усе перераховане вище;
  - д) жодне з перерахованого вище.
- 5. Основний недолік індивідуального підприємництва полягає в:**
  - а) обмеженості фінансових ресурсів;
  - б) необмеженій відповідальності власника за борги;
  - в) можливості відсутності управлінських здібностей у підприємця;
  - г) труднощах ліквідності вкладених інвестицій.
- 6. Господарче товариство з обмеженою відповідальністю:**
  - а) несе ризик збитків у межах вартості вкладених учасниками внесків;

- б) забезпечує приплив капіталу у фірму;
- в) відповідає за борги, що перевищують розмір власних засобів;
- г) усе перераховане вище;
- д) нічого з перерахованого вище.

7. До основних рис державних і муніципальних унітарних підприємств відносяться наступні:

- а) створення унітарного підприємства за рішенням уповноваженого органа;
- б) перебування майна у власності держави або муніципалітету;
- в) приналежність майна підприємству на правах оперативного управління;
- г) усе перераховане вище;
- д) нічого з перерахованого вище.

8. Основні переваги корпорації як форми колективного підприємництва:

- а) можливість мобілізувати значні обсяги капіталу;
- б) захист акціонерів від фінансової відповідальності;
- в) забезпечення вкладникам ліквідності їхніх інвестицій;
- г) необмежена тривалість життя фірми;
- д) усе перераховане вище;
- е) нічого з перерахованого вище.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Фірма, як правило, намагається максимізувати свій прибуток, а споживач — витрати на придбання товару.
2. Необмежена відповідальність властива індивідуальним підприємцям і повним товариствам.
3. Власник партнерської фірми, на відміну від власника індивідуальної, несе обмежену відповідальність за дії фірми.
4. Діяльність приватного юриста не може класифікуватися як діяльність фірми.
5. Одна з переваг корпорації над іншими формами бізнесу — можливість залучення значного за обсягом капіталу.
6. Фірмою вважається велика організаційна одиниця, яка виконує свої функції в промисловому масштабі.
7. Відповідно до деяких інституціональних концепцій метою великих корпорацій є максимізація зростання. Якщо дана

концепція справедлива, то корпорація діє як нераціональний економічний суб'єкт.

8. Фірми індивідуальної власності відіграють провідну роль в економіці сучасних розвинутих країн.
9. В американській економіці власниками акцій є переважно фізичні особи, а в Японії – юридичні (банки, інші корпорації). Цей факт є визначальним у тактиці та стратегії відповідних фірм.
10. Акціонерна власність є приватною лише за формою і колективною – за суттю.
11. Фірми виникли в результаті кооперації і поділу праці.
12. Підприємці організують фірми в основному для того, щоб знизити підприємницькі ризики і невизначеність.

Тема 7

**ВАРІАЦІЯ ФАКТОРІВ
ВИРОБНИЦТВА ТА
ОПТИМУМ ВИРОБНИКА**

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

A. Виробничий процес	1. Період, протягом якого виробники мають можливість змінити лише частину ресурсів, що використовуються
B. Фактори виробництва	2. Період, достатній для зміни усіх факторів виробництва
C. Технологічно ефективний спосіб виробництва	3. Із збільшенням використання певного виробничого фактора (при незмінності інших) досягається така точка, в якій додаткове використання змінного фактора призводить до зниження обсягів випуску продукції.
D. Ізокванта	4. Кількість одного ресурсу від споживання якого можна відмовитися при

	збільшенні кількості іншого ресурсу на одну одиницю за умови збереження незмінних обсягів виробництва
Е. Закон спадної граничної продуктивності	5. Сукупність ізоквант, кожна з яких показує максимальний випуск продукції, що досягається при використанні певних комбінацій ресурсів
Ф. Сукупний продукт	6. Збільшення обсягу виробництва більш повільними темпами, ніж збільшення витрат усіх використаних ресурсів
Г. Граничний продукт	7. Максимально можливий обсяг випуску певного товару при використанні всіх можливих комбінацій факторів виробництва
Н. Довготерміновий період	8. Обсяг товару, що припадає на одиницю використаного фактора
І. Гранична норма технологічного заміщення	9. Додатковий випуск товару, що пов'язаний із збільшенням фактора виробництва на одну одиницю при незмінності інших факторів виробництва, що використовуються.
Ж. Постійний ефект зростання масштабів виробництва	10. Обсяг виробленого товару, що припадає на певну кількість даного фактора
К. Позитивний ефект масштабу	11. Крива, що поєднує усі комбінації ресурсів, використання яких забезпечує однаковий обсяг випуску продукції
Л. Негативний ефект масштабу	12. Збільшення обсягу виробництва більш прискореними темпами ніж збільшення витрат усіх використаних для виробництва ресурсів
М. Короткотерміновий період	13. Процес перетворення економічних ресурсів у корисний результат (благо), придатний до споживання
Н. Карта ізоквант	14. Складові елементи виробництва, його головні причини й умови протікання.

О. Середній продукт	15. Спосіб виробництва, при якому вироблений обсяг продукції є максимально можливим при використанні заданого обсягу ресурсів
Р. Виробнича функція	16. Збільшення обсягу виробництва продукції тими ж темпами, що і збільшення витрат усіх використаних для виробництва ресурсів

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. **Середній продукт збільшується, якщо:**
  - а) граничний продукт більше середнього;
  - б) крива граничного продукту проходить нижче кривої середнього продукту;
  - в) функція граничного продукту зростає;
  - г) крива граничного продукту розташована вище кривої середнього продукту;
  - д) відповіді б) та в) неправильні
2. **Закон спадної граничної продуктивності у довгостроковому періоді:**
  - а) не застосовний, оскільки всі ресурси змінні;
  - б) застосовується лише щодо капіталу;
  - в) не застосовний, оскільки описує динаміку обсягу виробництва, пов'язану із інтенсивнішим використанням фіксованих виробничих потужностей;
  - г) правильні відповіді а) та в);
  - д) усі відповіді неправильні.
3. **Будівництво піраміди Хеопса продовжувалося при незмінній технології з використанням найманої праці більше 20 років. З точки зору теорії фірми період будівництва піраміди можна назвати:**
  - а) короткостроковим;
  - б) довгостроковим;
  - в) середньостроковим;
  - г) оптимальним.

- 4. Гранична норма технічного заміщення одного ресурсу іншим дорівнює:**
- а) відношенню цін одиниць ресурсів;
  - б) відношенню середніх продуктивностей ресурсів;
  - в) відношенню граничних продуктивностей ресурсів;
  - г) правильна відповідь а) і в).
- 5. Якщо при даному обсязі випуску граничний продукт змінного ресурсу досягає свого максимуму, це означає:**
- а) величина сукупного продукту починає зростати прискореними темпами;
  - б) величина сукупного продукту перестає зростати прискореними темпами;
  - в) приріст сукупного продукту стає від'ємним;
  - г) значення граничного продукту менше значення середнього продукту.
- 6. Рівновага виробника досягається:**
- а) у точці, де ізокванта та ізокошта мають однаковий нахил;
  - б) при рівності співвідношення граничних продуктивностей до цін факторів виробництва;
  - в) при рівності цін на фактори виробництва;
  - г) при рівності граничних продуктивностей факторів виробництва.
  - д) правильні відповіді а) і б).
- 7. У виробництві використовуються два ресурси. Якщо їх ціни рівні, то вони використовуються:**
- а) в однаковому обсязі;
  - б) в однаковій пропорції;
  - в) в однаковому обсязі та однаковій пропорції;
  - г) інформації недостатньо.
- 8. При оптимальному виборі поєднання ресурсів відношення їх граничних продуктивностей дорівнює:**
- а) відношенню середньої продуктивності першого ресурсу до середньої продуктивності другого ресурсу;
  - б) відношенню еластичності випуску по ресурсам;
  - в) відношенню цін ресурсів;
  - г) відношенню загальних витрат ресурсів.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Закон спадної граничної продуктивності діє лише в умовах товарного виробництва.
2. Закон спадної граничної продуктивності застосовується тільки у короткостроковому періоді.
3. Граничний продукт може перевищувати середній тільки у випадку зростаючого ефекту масштабу.
4. Чим вище середній продукт праці, тим більше продукції виробляється кожним працівником фірми.
5. Технологія буде технічно ефективною, якщо для виробництва заданого обсягу випуску використовується більша кількість одного ресурсу і менша кількість іншого ресурсу, ніж цього було б потрібно при іншій технології.
6. Кожна точка ізокванти означає, що комбінації ресурсів мають для виробника однакову корисність.
7. Технічний прогрес розширює межі дії закону спадної граничної продуктивності.
- 8.

Тема 8

ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

А. Граничні витрати	1. Альтернативна вартість використання підприємницьких здібностей
В. Середні витрати	2. Альтернативні витрати використання ресурсів, що належать власникам фірми.
С. Внутрішні витрати	3. Лінія, що поєднує усі можливі комбінації ресурсів, які мають однакову

	сумарну вартість
D. Нормальний прибуток	4. Математична залежність, яка доводить, що середні витрати будуть мінімальними за умови їхньої рівності з граничними витратами.
E. Середні змінні витрати	5. Рівність співвідношень граничних продуктивностей факторів виробництва та їх ринкових цін
F. Економічні витрати	6. Постійні витрати у розрахунку на одиницю продукції
G. Рівновага виробника	7. Змінні витрати у розрахунку на одиницю продукції
H. Змінні витрати	8. Додаткові витрати, пов'язані зі зростанням виробництва певного товару на одну одиницю
I. Середні постійні витрати	9. Витрати, які змінюються разом із зміною обсягу випуску продукції
J. Економічний прибуток	10. Сукупність усіх витрат на виробництво продукції
K. Постійні витрати	11. Різниця між сукупною виручкою від реалізації продукції і зовнішніми витратами
L. Сукупні витрати	12. Витрати, які фірма несе незалежно від обсягів виробництва
M. Бухгалтерський прибуток	13. Сума явних та неявних витрат
N. Ізокоста	14. Найменший обсяг виробництва, за якого фірма може мінімізувати свої довгострокові середні витрати
O. Явні витрати	15. Витрати на одиницю випуску продукції
P. Правило взаємозв'язку середніх та граничних витрат	16. Лінія, що показує найменші витрати виробництва будь-якого заданого обсягу продукції за умови оптимальної зміни всіх факторів виробництва з метою мінімізації витрат
Q. Крива довгострокових середніх витрат	17. Різниця між сукупною виручкою від реалізації продукції та економічними витратами
R. Мінімально	18. Витрати на фактори виробництва

ефективний розмір фірми	постачальникам, які не належать до числа власників фірми
-------------------------	--

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. У точці мінімальних середніх витрат граничні витрати повинні бути:
  - а) більші, ніж середні витрати;
  - б) менші, ніж середні витрати;
  - в) дорівнювати середнім витратам;
  - г) мінімальними.
2. Які з перерахованих нижче факторів здійснюють безпосередній вплив на величину граничних витрат у короткостроковому періоді:
  - а) загальні витрати;
  - б) змінні витрати;
  - в) постійні витрати;
  - г) середні постійні витрати ?
3. Керівництво фірми замість методу пропорційного списання у даному періоді застосувало метод прискореної амортизації. За інших рівних умов у цьому періоді:
  - а) загальні витрати фірми не зміняться;
  - б) середні змінні витрати збільшаться;
  - в) граничні витрати не зміняться;
  - г) правильні відповіді а) і в).
4. Зниження середніх витрат у довгостроковому періоді до точки мінімуму пояснюється тим, що:
  - а) всі ресурси змінні;
  - б) діє закон спадної граничної продуктивності;
  - в) середніх постійних витрат у даному періоді не існує;
  - г) виникає економія від масштабу.
5. Якщо середні змінні витрати скорочуються із зростанням виробництва, то:
  - а) скорочуються постійні витрати;
  - б) скорочуються сукупні витрати;
  - в) загальні середні витрати більші за граничні;
  - г) граничні витрати зростають.

6. Який з наступних виразів представляє собою граничні витрати:

- а) TC/Q ;
- б) TVC/Q ;
- в) $\Delta TC/\Delta Q$;
- г) TFC/Q .

7. Який з наступних виразів представляє собою загальні витрати:

- а) $(AFC + AVC) \times Q$;
- б) $(AFC + AVC)$;
- в) $(TFC + AVC)$;
- г) $(MC + AVC) \times Q$.

8. Середні змінні витрати являють собою різницю між величинами:

- а) змінних та середніх витрат;
- б) середніх постійних та граничних витрат;
- в) загальних середніх та середніх постійних витрат;
- г) загальних середніх та граничних витрат.

9. Які із перерахованих витрат не враховуються в процесі пошуку оптимального обсягу випуску фірми:

- а) середні змінні;
- б) граничні;
- в) внутрішні;
- г) середні необоротні витрати.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Якщо єдиним змінним фактором виробництва є праця, то середні змінні витрати обернено пропорційні середньому продукту праці.

2. Економічний прибуток не може перевищувати бухгалтерський прибуток.

3. Граничні витрати дорівнюють приросту загальних витрат при збільшенні випуску продукції на одиницю.

4. Якщо для одержання ліцензії на виробництво підприємці вимушені давати хабар чиновникам, то це збільшує змінні витрати фірми.

5. Із зростанням обсягу випуску криві середніх загальних і середніх змінних витрат віддаляються одна від одної.

6. Криві середніх змінних і граничних витрат виходять з однієї точки.

7. Технічна ефективність спостерігається тільки за умов економічної ефективності.

8. Якщо при збільшенні обсягу використання ресурсів на 10 % випуск збільшується на 15 % , технологія характеризується зростаючою віддачею від масштабу.

9. Розташування ізокости на площині однозначно визначається ціною праці та ціною капіталу.

Тема 9

РИНОК ДОСКОНОЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

А. Ринок досконалої конкуренції	1. Фірма одержує максимальний позитивний економічний прибуток у короткостроковому періоді та продовжує виробництво.
В. Конкурентна фірма	2. Фірма одержує нульовий економічний прибуток, відшкодовує всі середні сукупні витрати, отже приймає рішення про подальше виробництво.
С. Правило максимізації прибутку	3. Фірма покриває лише середні змінні витрати, виробляє, мінімізуючи втрати, а коли настає ситуація: $P=AVC_{\min}$ – припиняє виробництво.
Д. Середній дохід	4. Ситуація не конкурентоспроможності фірми, неможливості покриття навіть поточних витрат, оптимальним рішенням є закриття виробництва.

Е. Граничний дохід	5. Мінімальна ціна для кожного обсягу Q , за якою фірма безбитково для себе пропонує останню одиницю продукції на ринку за умов змінності лише одного фактору виробництва.
Г. Модель поведінки „позаграничної фірми”	6. Частина кривої довгострокових граничних витрат, розташована вище точки мінімального рівня довгострокових середніх витрат.
Г. Модель поведінки „безбиткової фірми”	7. Принцип, відповідно до якого досягнення основної мети фірми, можливе за умови рівності ціни, граничного доходу та граничних витрат.
Н. Модель мінімізації збитків	8. Можливість одержати економічний прибуток в конкурентній галузі є причиною його зникнення в довгостроковому періоді
І. Модель максимізації прибутку	9. Приріст сукупного доходу, викликаний збільшенням випуску продукції на одиницю.
Ж. Парадокс прибутку	10. Дохід, що припадає на одиницю проданого блага.
К. Короткострокова крива пропозиції конкурентної фірми	11. Фірма, яка приймає ціну на свою продукцію як задану, тобто таку, що не залежить від обсягу продажу її продукції.
Л. Довгострокова крива пропозиції конкурентної фірми	12. Ринок, на якому всі продавці у галузі – досконало конкурентні фірми, при цьому є багато покупців, які добре інформовані про ціни продавців і діють незалежно один від одного.

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. Точка торкання мінімуму кривої середніх витрат та кривої попиту показує, що:

- а) прибуток максимальний ;
- б) нормальний прибуток дорівнює нулю;

- в) бухгалтерський прибуток дорівнює нулю;
- г) фірма знаходиться на рівні беззбитковості.

2. Якщо ціна на продукцію конкурентної фірми перевищує її граничний дохід, а граничний дохід перевищує граничні витрати, то з метою максимізації прибутку фірма повинна:

- а) скоротити випуск;
- б) збільшити випуск;
- в) скоротити витрати;
- г) конкурентна фірма не може опинитися в такій ситуації.

3. Розглядаючи колгоспи радянських часів (80-х – початку 90-х років) як модель фірми, яку модель поведінки можна обрати в якості домінуючої:

- а) модель “типової” фірми;
- б) модель “беззбиткової” фірми;
- в) модель “граничної” фірми;
- г) модель “позаграничної” фірми.

4. Крива короткострокової пропозиції за умов досконалої конкуренції співпадає з частиною кривої граничних витрат, розташованої вище точки, в якій:

- а) середні змінні витрати мінімальні;
- б) середні загальні витрати мінімальні;
- в) економічний прибуток дорівнює нулю;
- г) збитки менші постійних витрат.

5. У короткостроковому періоді конкурентна фірма, яка максимізує прибуток, або мінімізує збитки, припинить виробництво, якщо:

- а) ціна продукту нижча за мінімальні середні постійні витрати;
- б) ціна продукту нижча за мінімальні середні змінні витрати;
- в) ціна продукту нижча за граничні витрати;
- г) загальний дохід не відшкодовує загальних витрат фірми.

6. У довгостроковому періоді конкурентна фірма, яка максимізує прибуток, або мінімізує збитки, припинить виробництво, якщо:

- а) середні загальні витрати менші граничних;
- б) ціна на товар нижче загальних витрат;
- в) виручка не покриває загальних витрат;
- г) граничні витрати вище середніх змінних.

7. У стані рівноваги у конкурентної фірми:

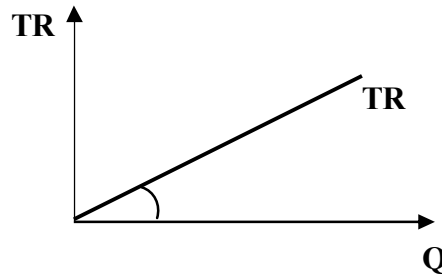
- а) $MC = MR = P$;
- б) $AR = MR > P$;

в) $P = AC - MC$;

г) $MR = P - AR$.

8. На графіку зображено лінію валового доходу конкурентної фірми. Що визначає кут нахилу цієї кривої до осі абсцис:

- а) доход фірми;
- б) витрати фірми;
- в) ціна продукції;
- г) обсяг виробництва.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Відсутність вхідних бар'єрів є необхідною умовою досконалої конкуренції.
2. Гранична виручка та середня виручка конкурентної фірми рівні між собою.
3. Прибуток конкурентної фірми буде максимальним за умови, що граничні витрати дорівнюють ринковій ціні товару.
4. Для конкурентної фірми графік кривої попиту на її продукцію має від'ємний нахил.
5. Фірма досконалий конкурент не може впливати на величину сукупного доходу (TR).
6. У довгостроковому періоді конкурентна фірма досягає рівноважного обсягу випуску при найменших витратах на одиницю продукції.
7. Конкурентна фірма, плануючи свою діяльність, визначає обсяг випуску та ціну.
8. Конкурентна фірма не буде продовжувати свою діяльність доти, поки ринкова ціна не буде вище за короткострокові середні сукупні витрати.

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

1. Цінова дискримінація	А. Галузь, в якій економія на масштабах виробництва настільки велика, що продукт може бути виробленим однією фірмою при більш низьких середніх витратах, ніж тоді, коли б виробництвом цього товару займалась не одна, а декілька фірм
2. Природна монополія	В. Продаж одного і того ж продукту різним покупцям за різними цінами
3. Монополія	С. Конкуренція, при якій не дотримується хоча б одна з ознак досконалої конкуренції
4. Недосконала конкуренція	Д. Надприбуток фірми-монополіста, обумовлений її економічною владою.
5. Вхідні бар'єри	Е. Оптимальний обсяг виробництва визначається за умови, коли ціна буде вищою за рівність граничних витрат та граничного доходу.
6. Монопольний прибуток	Ф. Ринок, на якому одна фірма продає продукт, що не має близьких замінників, та контролює ціну
7. Правило максимізації прибутку для фірми-монополіста	Г. Сукупність факторів, що не дозволяють новій фірмі влитися у галузь і які є однією з причин існування недосконалої конкуренції.

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. Що з перерахованого нижче можна пояснити наявністю монопольної влади:

а) відносно високі ціни “BMW” порівняно з “Таврією”;

- б) високі ціни на морозиво на чемпіонаті світу з художньої гімнастики;
- в) відносно високі ціни на авіабілету, якщо траса обслуговується однією компанією;
- г) правильні відповіді б) і в);
- д) правильні відповіді а) і б).

2. У багатьох університетах США плата за навчання для іногородніх студентів вища, ніж для тих, хто проживає у даній місцевості. Це може бути прикладом:

- а) монополії у вищій освіті США;
- б) відсутності контролю з боку уряду на вищою школою у США;
- в) цінової дискримінації у вищій освіті США;
- г) неефективного розподілу ресурсів між вищою та середньої освітою країни.

3. Зростання середніх витрат монополіста призводить до:

- а) зростання цін на таку ж величину;
- б) зростання цін за умови зростання граничних витрат;
- в) зменшенню цін, оскільки монополіст мусить продавати більше аби відшкодувати зростаючі витрати;
- г) зростанню цін за умови еластичної ділянки попиту на продукцію.

4. Зниження ціни монополістом, який максимізує прибуток, може бути обумовлено:

- а) зменшенням попиту;
- б) збільшенням граничного продукту;
- в) збільшенням обсягу продажу;
- г) зниженням ціни товару-супутника.

5. У м. Куп'янську відкрився перший цілодобовий магазин. Ця подія може бути прикладом:

- а) природної монополії;
- б) державної монополії;
- в) тимчасової монополії;
- г) монополії.

6. Фірма монополіст у короткостроковому періоді знаходиться у стані рівноваги, якщо:

- а) середні витрати менші за ціну;
- б) середні витрати дорівнюють граничним витратам;
- в) ціна вища за граничні витрати;

г) граничні витрати вищі за ціну.

7. Чи може фірма-монополіст одержувати прибуток у довгостроковому періоді:

- а) так, за умови надійних вхідних бар'єрів;
- б) так, оскільки короткострокова рівновага монополії збігається з довгостроковою;
- в) ні, оскільки у довгостроковому періоді монополіст не може врівноважити граничні витрати та граничні доходи;
- г) правильні відповіді а) і б).

8. Визначте, як при зростанні обсягів продажу зміниться граничний дохід монополії:

- а) збільшиться;
- б) зменшуватиметься, але повільніше, ніж ціна;
- в) зменшуватиметься швидше за ціну;
- г) залишиться незмінним.

9. На монопольному ринку, як правило:

- а) чим вище ціни, тим більше прибуток;
- б) величина пропозиції менше величини попиту;
- в) цінову дискримінацію проводити неможливо;
- г) підвищення цін стримується витратами та попитом.

10. Товар, що пропонується до продажу монополістом, як правило:

- а) не має близьких замінників;
- б) не потребує реклами;
- в) високозатратний у виробництві;
- г) правильні відповіді а) і б).

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Якщо ринкова ціна вище середніх витрат монополіста, він може одержати більше прибутку, збільшуючи випуск.
2. Недосконалість інформації не може слугувати причиною недосконалої конкуренції.
3. Цінова дискримінація характеризується тим, що на ринку відсутній вільний вхід та вихід.
4. За цінової дискримінації монополіст намагається встановити

більш високу ціну на сегменті з еластичним попитом, ніж на сегменті з менш еластичним попитом.

5. Ринок червоних авторучок не може бути прикладом монополізованого ринку навіть за наявності одного виробника.
6. Для фірми-монополіста частина кривої граничних витрат, що знаходиться вище точки беззбитковості, не є кривою пропозиції.
7. Монополіст може підвищувати ціни скільки завгодно.
8. Монополіст може максимізувати прибуток, використовуючи правило рівності граничних витрат та ціни.
9. Монополія намагається встановити ціну так, щоб гранична виручка перевищувала граничні витрати.
10. Крива попиту на товар фірми-монополіста абсолютно нееластична.

Тема 11

Олігополія та монополістична конкуренція

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

1. Диференціація продукту	А. Ринок, на якому багато фірм продають диференційовану продукцію і мають можливість в деяких межах контролювати ринкову ціну
2. Олігополія	В. Засоби конкурентної боротьби, які застосовуються у сфері диференціації продукту, реклами і стимулювання збуту
3. Монополістична конкуренція	С. Якість продукції, обслуговування покупця, територіальне розміщення торговельних пунктів тощо
4. Нецінова конкуренція	Д. Фізичні, або інші відмінності між товарами різних фірм, які викликають у індивідуальних покупців бажання купувати товари тільки однієї фірми за умови, що продавці продають ці товари

	за однаковою ціною
5. Ламана крива попиту	Е. Цикл поступового зниження цін з метою усунення конкурентів з олігополістичного ринку
6. Ціноутворення за принципом „витрати плюс ...”	Ф. Об’єднання фірм, які узгоджують свої рішення з приводу цін та обсягів продукції так, як би вони злились у монополію
7. Лідерство в цінах	Г. Негласна домовленість про ціни, розподіл ринків та інші обмеження конкуренції в олігополії
8. Картель	Н. Неофіційний метод встановлення ціни на вироблений товар, коли одна фірма змінює ціну, а інші фірми невдовзі роблять те ж саме
9. Загальна взаємозалежність	І. Ситуація, за якої зміна ціни (або іншого параметра) однією фірмою викликає зміни в обсязі продажу і прибутку іншої фірми.
10. Таємний зговір	Ж. Метод встановлення бажаної ціни товару на основі середніх витрат виробництва шляхом додавання до них певного відсотка
11. Форми диференціації продукту	К. Ринкова структура, при якій домінує невелика кількість продавців, а вхід у галузь нових виробників обмежений високими бар’єрами
12. Цінова війна	Л. Модель олігопольного ціноутворення, за якої спостерігається відносна негнучкість цін, оскільки підвищення цін може привести до захвату ринку конкурентами, а зниження цін при адекватній реакції конкурентів – викликати цінову війну.

- 1. На ринку олігополії фірма може розраховувати на зростання величини попиту на свою продукцію за умови:**
  - а) зниження ціни товару фірми-конкурента;
  - б) збільшення ціни товару фірми-конкурента;
  - в) збільшення цін на товари-доповнювачі;
  - г) збільшення вартості реклами.
- 2. Олігополія найчастіше виникає на ринку:**
  - а) зубної пасти;
  - б) шоколаду;
  - в) жита;
  - г) літаків.
- 3. Порушення якої з наступних умов не веде до підриву картельної угоди:**
  - а) однорідність продукції;
  - б) однаковий розподіл ринкової влади між учасниками;
  - в) позитивний економічний прибуток;
  - г) відсутність технологічних удосконалень у галузі, які різко знижують витрати виробництва.
- 4. Яким шляхом фірма-олігополіст може максимізувати прибуток (можливо декілька варіантів відповіді):**
  - а) підвищення цін на свою продукцію;
  - б) підвищенням якості своїх товарів;
  - в) активною рекламною кампанією;
  - г) зниженням цін на свою продукцію;
  - д) відкритою або таємною змовою.
- 5. У короткостроковому періоді олігополія реагує на зміну попиту:**
  - а) зміною ціни;
  - б) зміною обсягу продажу;
  - в) будь-якими діями, що викличуть зустрічну реакцію конкурентів;
  - г) політикою нецінової конкуренції;
  - д) зменшенням диференціації продукту.
- 6. На ринку монополістичної конкуренції:**
  - а) окремий споживач може впливати на ціну продукції;

- б) реклама не грає суттєвої ролі;
- в) товари відрізняються за виконаним дизайном, якістю виробництва, умовами продажу тощо;
- г) виробники мають однаковий доступ до інформації.

7. Монополістична конкуренція виникає на ринках тих товарів, де еластичність попиту:

- а) як правило, низька;
- б) приблизно дорівнює одиниці;
- в) як правило, висока;
- г) довільна.

8. “Відкривачем” монополістичної конкуренції є:

- а) А. Курно;
- б) А. Лернер;
- в) Е. Чемберлін;
- г) П. Самуельсон.

9. Ринки досконалої та монополістичної конкуренції схожі тим, що:

- а) випускаються однорідні товари;
- б) ціна перевищує граничні витрати;
- в) відсутні бар’єрів для вступу конкурентів у галузь;
- г) еластичність попиту нижча, ніж на ринку чистої монополії.

10. Довгострокова рівновага на ринку монополістичної конкуренції призводить до:

- а) перевищення цін над середніми витратами;
- б) перевищення граничних витрат над ринковими цінами;
- в) підвищення індексів ринкової влади;
- г) зникнення економічного прибутку.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Ринкова влада на олігопольному ринку завжди визначається диференціацією продукту.
2. Цінові війни призводять до зниження прибутку всіх учасників олігополістичного ринку.
3. Поведінка галузевого картелю, який максимізує прибуток, аналогічна поведінці чистої монополії.
4. Олігополістична взаємозалежність фірм на ринку призводить до того, що одна фірма стає лідером, пригнічуючи інтереси інших.

5. Якщо для олігополіста ціна стає меншою за середні витрати, йому слід вийти з галузі.
6. Монополістична конкуренція – це конкуренція фірм-монополістів різних галузей за долар споживача.
7. Якщо досконала конкуренція витісняється монополістичною, то це погіршує положення споживача.
8. Підвищення цін при монополістичній конкуренції – причина того, що виробники, на відміну від досконалої конкуренції, одержують економічний прибуток.
9. При монополістичній конкуренції патенти та ліцензії є одним з видів бар'єрів входу до галузі.
10. Фірми-монополісти не мають ринкової влади.

Тема 12

**РИНОК ФАКТОРІВ
ВИРОБНИЦТВА**

12.1. РИНОК ПРАЦІ

 Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

1. Граничні витрати на ресурси	А. Попит на ресурс, що залежить від попиту на продукцію, яка виробляється з використанням даного ресурсу.
2. Ринки факторів виробництва	В. Зміна загального обсягу виручки фірми, викликана використанням у виробництві додаткової одиниці ресурсу.
3. Реальна заробітна плата	С. Приріст загальних витрат на використання ресурсу, якщо фірма збільшує використання цього ресурсу на додаткову одиницю.
4. Співвідношення ресурсів, що максимізує прибуток	Д. Вплив, який зміна ціни ресурсу справить на кількість цього ресурсу за умови, що фірма не змінить обсяг випуску

5. Похідний попит	Е. Додатковий продукт, вироблений при використанні додаткової одиниці ресурсу
6. Рента	Ф. $MRP_L / P_L = MRP_K / P_K = 1$
7. Правило рівності граничного продукту у грошовому виразі та граничних витрат на ресурси	Г. Виробництво будь – якого заданого обсягу продукції, за якого остання грошова одиниця, витрачена на кожний ресурс, дає однаковий граничний продукт
8. Співвідношення ресурсів, що мінімізує витрати	Н. Правило, згідно з яким фірма, щоб максимізувати економічний прибуток, повинна застосувати таку кількість ресурсу, при якому $MRP=MRC$.
9. Граничний продукт	І. Ціна за використання землі та інших природних ресурсів, пропозиція яких є нееластичною
10. Граничний продукт у грошовому виразі	Ж. Кількість товарів та послуг, що їх може придбати працівник на заробітну плату
11. Ефект заміщення і випуск продукції	К. Сукупність взаємопов'язаних ринків, на яких домогосподарства формують пропозицію праці, землі, капіталу, а фірми – попит на них.

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1.Ринки факторів виробництва – це:

- сфера державного розподілу економічних ресурсів для використання у виробництві;
- сфери товарного обігу таких груп ресурсів, як земля з її корисними копалинами, праця всіх категорій та спеціалізацій, капітал у різноманітних формах;
- ринки продажу кінцевої продукції, яка виробляється у виробництві та продається через роздрібну мережу;
- усі відповіді правильні.

2.Зміна технології, що призводить до збільшення граничного

продукту фактора виробництва, викликає:

- а) зсув кривої попиту на фактор виробництва вліво;
- б) зсув кривої попиту на фактор виробництва вправо;
- в) зсув точки рівноваги вниз по кривій попиту на даний фактор;
- г) зсув точки рівноваги вгору по кривій попиту на даний фактор.

3.Ринковий попит на ресурс – це:

- а) попит всіх фірм галузі;
- б) попит окремої фірми;
- в) попит всіх фірм всіх галузей, в яких використовується даний ресурс;
- г) правильна відповідь не наведена.

4.Зсув кривої попиту на економічний ресурс відбувається в результаті:

- а) збільшення частки ресурсу в загальних витратах фірми;
- б) зменшення коефіцієнта зниження граничного продукту;
- в) підвищення еластичності попиту на кінцевий продукт;
- г) зниження коефіцієнта заміщення ресурсів;
- д) зростання продуктивності ресурсу.

5.Особливістю пропозиції факторів виробництва на конкурентних ринках є те, що:

- а) будь-який фактор виробництва – це рідкісне, обмежене благо, що ї обумовлює одержання граничного доходу від кожного фактора;
- б) пропозиція факторів виробництва регулюється державою;
- в) пропозиція факторів виробництва формується приватними фірмами;
- г) пропозиція факторів виробництва залежить від попиту на кінцеві товари.

6.Відповідно до теорії граничної продуктивності власники економічних ресурсів:

- а) одержують винагороду, тотожну їх внеску у виробництво;
- б) одержують доходи від успадкованої власності на економічні ресурси;
- в) мають доходи, які не відбивають внесок факторів виробництва у випуск продукції;
- г) всі відповіді правильні.

7.Серед наведених нижче факторів оберіть такий, що не впливає на еластичність ринкового попиту на ресурс:

- а) частка видатків на ресурс у витратах фірми;

- б) еластичність попиту на готову продукцію;
- в) технологія виробництва готової продукції;
- г) правильна відповідь не наведена.

8. Яке із наведених нижче сполучень праці та капіталу буде оптимальним для фірми: MRP_L ; MRP_K :

- а) $MRP_L = 9$; $P_L = 12$; $MRP_K = 3$; $P_K = 4$;
- б) $MRP_L = 11$; $P_L = 11$; $MRP_K = 15$; $P_K = 15$;
- в) $MRP_L = 14$; $P_L = 7$; $MRP_K = 18$; $P_K = 6$;
- г) $MRP_L = 1$; $P_L = 3$; $MRP_K = 21$; $P_K = 23$.

9. Відповідно до класичної теорії, безробіття є результатом:

- а) дій фірм-монополістів;
- б) недосконалості ринкового механізму;
- в) дій профсоюзів та держави;
- г) впливу демографічних факторів.

10. Якщо пропозиція ресурсу абсолютно еластична, то економічна рента дорівнює:

- а) нулю;
- б) ціні ресурсу;
- в) сумі плати за ресурс;
- г) правильна відповідь не наведена.

11. Збільшення реальної заробітної плати викликає:

- а) збільшення індивідуальної пропозиції на ринку праці;
- б) зменшення індивідуальної пропозиції на ринку праці;
- в) спочатку збільшення індивідуальної пропозиції на ринку праці, а потім її зменшення;
- г) спочатку зменшення індивідуальної пропозиції на ринку праці, а потім її збільшення.

12. Якщо держава встановлює мінімальну зарплату на конкурентному ринку, яка перевищує рівноважну ставку зарплати, то:

- а) виникає дефіцит робочої сили в галузі;
- а) виникає надлишок робочої сили в галузі;
- а) попит на працю зростає;
- а) пропозиція праці скорочується.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. На ринку ресурсів домогосподарства виступають як продавці та покупці одночасно.
2. Чим еластичніший попит на готову продукцію, тим еластичніший попит на ресурс, що використовується для її виробництва.
3. Чим вище частка затрат на ресурс у витратах фірми, тим еластичніший за ціною попит на цей ресурс.
4. Попит на працю є похідним від попиту на готову продукцію.
5. Для конкурентної фірми оптимальним є таке поєднання праці та капіталу, за якого відношення граничних продуктів цих факторів дорівнює відношенню цін на них.
6. Працівник, найнятий монополією, одержує більше, ніж граничний продукт праці у грошовому виразі.
7. Законодавче обмеження мінімального рівня зарплати сприяє збільшенню зайнятості.
8. Граничний продукт праці у грошовому виразі дорівнює добутку граничного продукту праці на граничну виручку від продажу додаткової одиниці готової продукції.

12.2. РИНОК КАПІТАЛУ

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

1. Капітал	А. Метод визначення вартості грошей на певний момент часу
2. Фізичний капітал	В. Процентна ставка, обчислена з врахуванням інфляційного впливу
3. Інвестування	С. Жертвування частиною сьогоденного споживання заради виграшу у майбутньому
4. Реальна процентна ставка	Д. Фактор виробництва у вигляді всіх видів відтворювального майна, яке

	використовується у процесі виробництва з метою отримання доходу
5. Дисконтування	Е. Сукупність реальних активів, оборотних засобів та грошових коштів, що використовуються у виробничому процесі
6. Чиста дисконтована вартість	Ф. Максимальна ціна капіталу, яку фірма може сплатити, при тому, щоб інвестиційний проект залишився ефективним
7. Позичковий процент	Г. Ймовірність втрати грошей кредитором
8. Ризик в інвестуванні	Н. Стан максимальної корисності для індивіда, який робить вибір між поточним і майбутнім споживанням
9. Часова перевага	І. Процес створення або поповнення запасу капіталу
10. Міжчасова рівновага	Ж. Ціна, що сплачується власникові капіталу, за використання його коштів упродовж певного періоду
11. Внутрішня норма окупності інвестицій	К. Різниця між дисконтованою вартістю суми очікуваних у майбутньому розмірів чистого доходу і дисконтованої вартості інвестицій.

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. Що із наведеного нижче переліку відноситься до капіталу:

- а) гроші;
- б) патенти;
- в) Ваші знання, одержані в вузі;
- г) усі відповіді правильні.

2. В якій формі домогосподарства формують пропозицію на ринку капіталу:

- а) обладнання, будівель, споруд;
- б) землі;
- в) сировини та матеріалів;

г) грошових засобів.

3. Поточна вартість майбутнього доходу буде:

- а) збільшуватись при зниженні ставки процента;
- б) збільшуватись за умови зменшення періоду очікування доходу;
- в) збільшуватись при зростанні ставки процента;
- г) правильні відповіді а) і б).

4. Ставка позичкового процента не залежить від:

- а) терміну надання позики;
- б) обсягу позики;
- в) ризикованості проекту;
- г) усі відповіді правильні.

5. При підвищенні ставки відсотка:

- а) внутрішня норма окупності проекту зростає;
- б) внутрішня норма окупності проекту знижується;
- в) внутрішня норма окупності проекту не залежить від ставки відсотка;
- г) внутрішня норма окупності проекту змінюється лише під впливом реальної ставки процента.

6. Рівноважна процентна ставка виражає:

- а) рівність обсягу попиту та пропозиції позичкових коштів;
- б) рівність номінальної та реальної процентної ставки;
- в) дисконтовану вартість усіх інвестиційних проектів галузі;
- г) тотожність граничного продукту капіталу у грошовому виразі та граничних витрат на капітал;
- д) правильні відповіді а) і г).

7. Прибуток інвестицій максимальний, якщо:

- а) ставка позичкового процента вище норми окупності;
- б) внутрішня норма окупності вище ставки позичкового процента;
- в) внутрішня норма окупності дорівнює ставці позичкового процента;
- г) внутрішня норма окупності не дорівнює ставці позичкового процента.

8. Норма часової переваги дорівнює нулю. Це означає, що:

- а) відмова від сьогоднішнього споживання компенсується збільшенням споживання у майбутньому;
- б) відмова від сьогоднішнього споживання не змінює споживання у майбутньому;
- в) відмова від сьогоднішнього споживання викличе зменшення

споживання у майбутньому;

г) ні за яких умов споживач не відмовиться від сьогоденного споживання.

9. У моделі міжчасового вибору споживач вибирає між:

а) поточним споживанням і роботою;

б) поточним заощадженням і майбутнім споживанням;

в) споживанням різних економічних благ;

г) споживанням ресурсів.

10. Чиста дисконтована вартість:

а) перевищує поточну вартість доходів;

б) менше поточної вартості доходів на величину інвестицій;

в) не враховує альтернативні витрати використання капіталу;

г) дорівнює чистій майбутній дисконтованій вартості.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Капітал відрізняється від землі тим, що здатний відтворюватись.

2. Благо стає капіталом завдяки своїй фізичній природі або об'єктивній ринковій ціні цього блага.

3. Сьогоднішня цінність майбутніх доходів обернено пропорційна ставці банківського процента.

4. Сьогоднішня цінність капіталу залежить від того, що капітал може створити у майбутньому.

5. Якщо ставка процента зростає, заощадження домогосподарств збільшуються.

6. Чим менше обсяг позики, тим нижче позичковий процент.

7. Термін окупності інвестиційного проекту не впливає на інвестиційний вибір фірми.

8. Реальна процентна ставка не може перевищувати номінальну.

9. Метод дисконтування полягає у тому, щоб на основі сьогоденної цінності порівняти майбутні витрати і доходи.

10. Процес дисконтування збільшує величину доходу.

Тема 13**ЗАГАЛЬНА РИНКОВА РІВНОВАГА ТА
ЕКОНОМІКА ДОБРОБУТУ***Завдання нижчого рівня**Знайдіть відповідність*

1. Діаграма Еджворта	А. Встановлення рівноважної ціни та рівноважного обсягу продукції під впливом тих факторів, які діють лише для даного ринку.
2. Парето - оптимальний стан економіки	В. Формування рівноважної ціни та рівноважного обсягу продукції на даному ринку з урахуванням змін рівноважного стану на всіх інших ринках.
3. Гранична норма трансформації (MRT)	С. Стан економіки, коли встановлюються ціни рівноваги.
4. Контрактна лінія	Д. Ціни при яких загальний обсяг споживання кожного блага не перевищує його виробництва.
5. Ерроу парадокс	Е. Збільшення виробництва одного товару при незмінному використанні ресурсів
6. Оптимальна структура економіки	Ф. Використовується для дослідження ефективності виробництва .
7. Загальна ринкова рівновага	Г. Ілюструється за допомогою межі можливих добробутів.
8. Загальна рівновага	Н. Ефект, що відображає зміну часткової рівноваги на даному ринку в результаті первинних змін, які виникли на суміжних ринках.
9. Конкурентна рівновага	І. Набір цін, за якого величина попиту відповідає обсягу пропозиції на кожному ринку.
10. Ціни загальної	Ж. Всі технічно ефективні поєднання

рівноваги	вкладень.
11. Часткова ринкова рівновага	К. Ситуація, за якої структура виробництва відповідає структурі суспільних потреб.
12. Еджворта коробка	Л. Такий розподіл, за якого неможливо покращити добробут однієї особи шляхом його перерозподілу без погіршення для іншої
13. Ефективність виробництва	М. Сукупність можливих ефективних варіантів розподілу двох економічних благ між двома споживачами.
14. Економіка добробуту	Н. Модель, що дозволяє визначити зміни розміщення рідкісних ресурсів між двома господарюючими суб'єктами і досягнення оптимуму.
15. Загальна мікроекономічна рівновага	О. Рівновага, що виникає в результаті взаємодії всіх ринків, коли зміна попиту чи пропозиції на одному впливає на рівноважні ціни та обсяги продажу на ринках.
16. Ефект зворотного зв'язку	Р. Теорія, яка доводить неможливість виведення критерію суспільної корисності, який включав би можливість маніпулювання суспільними уподобаннями.
17. Крива контрактів	Q. Розподіл економічної теорії, що займається дослідженням проблем економічного використання рідкісних ресурсів суспільства та належать до нормативної мікроекономічної теорії.
18. Паретто-оптимум	R. Відношення граничних витрат виробництва двох товарів (від якої кількості одиниць одного товару варто відмовитися, щоб одержати кожну додаткову одиницю альтернативного товару).
19. Крива виробничих контрактів	S. Сукупність можливих варіантів Паретто-ефективного розміщення

ресурсів, для яких гранична норма технологічного заміщення факторів виробництва дорівнює відношенню цін на ці фактори.

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. Під час аналізу часткової рівноваги, якщо попит на груші змінюється, економісти аналізують вплив цього фактора на:

- а) тільки ринок груш;
- б) усі ринки, де груші є товарними-замінниками;
- в) усі ринки, де груші є ресурсами для виробництва;
- г) усі ринки, де зміна ціни на груші може призвести до зміщення кривих попиту або пропозиції.

2. Вивчення рівноважної ціни і рівноважного обсягу виробництва на окремих ринках називається:

- а) аналізом загальної ринкової рівноваги;
- б) аналізом часткової ринкової рівноваги;
- в) аналізом ринкової структури;
- г) аналізом споживчої рівноваги.

3. Парето-ефективним є розподіл, за якого:

- а) не існує способу покращити стан усіх учасників обміну;
- б) не існує способу покращити стан хоча б одного учасника обміну без погіршення стану іншого;
- в) всі вигоди від обміну вичерпані;
- г) всі відповіді правильні.

4. Крива контрактів у продуктивній скриньці Еджворта:

- а) ілюструє динаміку обміну благами між двома споживачами;
- б) у кожній точці відповідає стану ринкової рівноваги та умові Парето-ефективності;
- в) відображає множину рівноважних контрактних цін, які можуть встановлюватись в обміні між двома суб'єктами;
- г) всі відповіді правильні.

5. Крива трансформації показує:

- а) максимально можливі обсяги виробництва всіх товарів за використання двох видів ресурсів;

- б) множину максимально можливих обсягів виробництва двох товарів за використання обмежених ресурсів;
- в) максимально можливі обсяги виробництва всіх товарів за використання у їх виробництві однакових обсягів ресурсів;
- г) бажані для суспільства обсяги виробництва всіх товарів, недосяжні за даних обсягів ресурсів.

6. Необхідними умовами досягнення повної системної ефективності є:

- а) ефективність за споживанням та обміном;
- б) ефективність розподілу ресурсів між галузями;
- в) ефективність за використанням ресурсів у виробництві;
- г) всі відповіді правильні.

7. Якщо за даного розподілу благ криві байдужості двох споживачів у скриньці Еджворта є дотичними, то:

- а) розподіл може бути покращений згідно з критерієм Парето;
- б) обидва споживачі досягають однакового рівня корисності;
- в) граничні норми заміни благ в обох споживачів однакові;
- г) всі відповіді правильні.

8. Крива контрактів скриньки Еджворта трансформується у :

- а) межу можливих корисностей;
- б) межу виробничих можливостей;
- в) криву суспільної корисності;
- г) криву суспільного добробуту.

9. Ресурсна скринька Еджворта:

- а) є графічною моделлю оптимізації рішень щодо міжгалузевого розподілу ресурсів;
- б) у точках дотику ізоквант виробництва двох товарів до ізокости відображає множину ефективних міжгалузових розподілів ресурсів;
- в) ілюструє множину можливих міжгалузових розподілів ресурсів;
- г) всі відповіді правильні.

10. Крива виробничих контрактів трансформується у :

- а) межу можливих корисностей;
- б) межу виробничих можливостей;
- в) криву суспільної корисності;
- г) криву суспільного добробуту.

11. Якщо ресурси економіки розподілені ефективно між інвестиційними та споживчими товарами, то додаткові споживчі товари:

- а) не можуть бути вироблені взагалі;
- б) можуть бути вироблені, якщо в цьому є потреба;
- в) можуть бути вироблені тільки за рахунок скорочення виробництва інвестиційних товарів;
- г) можуть бути вироблені тільки у державному секторі.

12. Ресурси економіки розподілені ефективно, якщо:

- а) можна збільшити виробництво усіх видів товарів та послуг;
- б) можна збільшити виробництво деяких товарів та послуг без зменшення виробництва всіх інших;
- в) збільшення виробництва будь-якого товару можливе лише за рахунок зменшення виробництва хоча б одного іншого;
- г) всі відповіді правильні.

13. Парето-ефективний розподіл ресурсів за умов монополії досягається лише у випадку, коли:

- а) фірма є простою монополією з єдиною ціною;
- б) на продукцію природної монополії держава встановлює «ціну справедливого прибутку» ($P=AC$);
- в) монополіст застосовує досконалу цінову дискримінацію;
- г) держава регулює діяльність монополії шляхом встановлення спеціального податку на її продукцію.

14. Продуктова скринька Еджворта:

- а) є графічною моделлю оптимізації рішень щодо ефективного розподілу благ в обміні між двома споживачами;
- б) ілюструє всі можливі варіанти розподілу двох благ між двома споживачами;
- в) визначає обсяги запасів двох благ;
- г) всі відповіді правильні.

15. Стан економіки є Парето-ефективним, якщо:

- а) можна підвищити добробут декількох індивідів, змінивши структуру виробництва і розподілу благ;
- б) можна розширити виробництво і задовольнити потреби всіх індивідів за рахунок зниження рівня суспільного добробуту;
- в) неможливо змінити структуру виробництва і розподілу так, щоб підвищити добробут одного чи декількох індивідів без погіршення добробуту інших;

г) неможливо підвищити добробут одного чи декількох індивідів, не змінюючи виробництва і розподілу благ.

16. Межа можливих корисностей:

- а) може бути опуклою до початку координат;
- б) відображає досягнуті двома споживачами рівні корисності за всіх розподілів на кривій контрактів;
- в) відображає початкові розподіли благ;
- г) всі відповіді правильні.

17. Гранична норма трансформації:

- а) визначає альтернативну вартість виробництва в економіці двох благ;
- б) визначає кут нахилу межі виробничих можливостей;
- в) визначає кількість одного товару, від якої потрібно відмовитись заради виробництва додаткової одиниці іншого;
- г) всі відповіді правильні.

18. Якщо в економіці обміну розподіл благ є Парето- ефективним, то:

- а) обмін не може поліпшити стану жодного суб'єкта;
- б) він належить кривій контрактів;
- в) граничні норми заміни благ для всіх суб'єктів однакові;
- г) всі відповіді правильні.

19. Якщо за даного розподілу ресурсів у скриньці Еджворта ізокванти двох товарів є дотичними, то:

- а) граничні норми технологічної заміни в обох галузях рівні;
- б) розподіл може бути покращений згідно з критерієм Парето;
- в) в обох галузях виробляється однаковий обсяг продукції;
- г) всі відповіді правильні.

20. Ефективність у виробництві графічно може бути відображена:

- а) тільки точкою на межі виробничих можливостей, що відповідає максимальному обсягу виробництва одного товару за нульового обсягу виробництва іншого;
- б) тільки точкою на межі виробничих можливостей, яка відповідає виробництву однакових обсягів двох товарів;
- в) будь-якою точкою на межі виробничих можливостей;
- г) будь-якою точкою під межею виробничих можливостей, яка відповідає потенційному збільшенню обсягів виробництва обох товарів.

21. Умовою забезпечення оптимальної структури економіки є:

- а) рівність граничних норм заміни благ для всіх споживачів;

- б) рівність граничної норми трансформації граничній нормі заміни благ для всіх споживачів;
- в) рівність граничних норм технологічної заміни у виробництві двох благ;
- г) рівність граничної норми заміни благ для всіх споживачів їх відносним цінам.

22. Із нижченаведених виберіть умову загальної рівноваги у виробництві товарів X та Y:

- а) гранична норма зміщення товару X та Y є однаковою для всіх учасників розподілу;
- б) гранична форма трансформацій товару Y у товар X дорівнює граничній нормі зміщення товару X товаром Y для всіх учасників обміну;
- в) гранична норма технологічного зміщення праці капіталом у виробництві товару X дорівнює граничній нормі технологічного зміщення у виробництві товару Y;
- г) гранична норма зміщення товару X товаром Y для всіх учасників обміну дорівнює відношенню ціни товару X до ціни товару Y.

23. Дослідження загальної рівноваги є аналізом:

- а) рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва на окремих ринках;
- б) рівноваги окремого споживача;
- в) рівноваги окремої фірми;
- г) стану економіки, за якого одночасно забезпечується рівновага попиту та пропозиції на всіх ринках товарів і ресурсів.

24. Аналіз загальної рівноваги:

- а) визначає одночасно ціни на всіх ринках;
- б) припускає можливість зворотного зв'язку;
- в) може одночасно розглядати ринки товарів і ресурсів;
- г) всі відповіді правильні.

25. Які серед наведених нижче висловів характеризують першу теорему економіки добробуту?

- а) за умови ринкової нерівноваги розміщення може бути оптимальним за Парето;
- б) за умов ринкової рівноваги розміщення є оптимальним за Парето;
- в) із зростанням рівня корисності одного з індивідів рівень корисності інших не змінюється;

г) якщо даний ринок знаходиться у рівновазі, то всі інші також знаходяться в рівновазі.

26. Виробництво є оптимальним за Парето, якщо:

- а) при даних ресурсах досягається певний обсяг виробництва;
- б) виробничі ресурси використовуються не в повному обсязі;
- в) при даних ресурсах досягається максимально можливий за даної технології виробничий результат;
- г) знижуються орендні витрати виробництва.

27. Парето-оптимальний розподіл благ:

- а) є економічно ефективним та соціально справедливим;
- б) є лише соціально справедливим;
- в) є лише економічно ефективним;
- г) не є ні економічно ефективним, ні соціально справедливим.

28. Розподіли благ за межою можливих корисностей:

- а) можуть не бути Парето-ефективним;
- б) допускають існування крайньої нерівномірності розподілу благ;
- в) відповідають розподілам, які задовольняють всіх учасників;
- г) відповідають рівномірним розподілам благ між учасниками

29. Перешкодою для досягнення Парето – ефективного розподілу ресурсів може стати:

- а) монополія;
- б) встановлення податків;
- в) неповна інформація;
- г) всі відповіді правильні.

30. Під час аналізу часткової рівноваги, якщо попит на яблука змінюється, економісти аналізують вплив цього факту на усі ринки:

- а) де яблука є товарами-замінниками;
- б) де яблука є ресурсами для виробництва;
- в) де зміна ціни на яблука може привести до зміщення кривих попиту або пропозицій;
- г) тільки ринок яблук.

31. Оптимум Парето має місце, коли:

- а) розміщення ресурсів (розподіл благ) неможливо покращити згідно з критерієм Парето;
- б) розміщення ресурсів (розподіл благ) можна покращити згідно з критерієм Парето;
- в) розміщення ресурсів (розподіл благ) не можна змінити;

г) жодна з відповідей не є правильною.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Нахил лінії виробничих можливостей представляє собою граничну норму трансформації.
2. Аналіз загальної рівноваги скерований на вивчення взаємозв'язків між ринками.
3. Можна вважати, що скорочення попиту на продукцію призведе до зростання цін на інші продукти, які виробляються із даного ресурсу.
4. У таблиці витрат та результатів ресурси, які використовуються в одній галузі, являються продуктами інших галузей.
5. Попит на товари та ресурси є похідним попитом.
6. Під Парето – оптимальним розуміють такий стан економіки, зміна якого призведе до збільшення добробуту усіх індивідів.
7. Точки, що знаходяться на межі можливих добробутів, є Парето – оптимальними.
8. Стан економіки є ефективним у виробництві, якщо усі ресурси використовуються ефективно.
9. Гранична норма трансформації двох продуктів характеризується відношенням їх граничних корисностей.
10. В стані загальної рівноваги зміна в ціні одного ресурсу впливає на зміни у цінах на усі інші ресурси.
11. Кожна точка, що знаходиться на межі можливих добробутів, демонструє справедливий розподіл доходу.
12. Ефективність в розподілі ресурсів не означає справедливості розподілу.
13. Досконало конкурентна система передбачає рівний розподіл доходів.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Завдання нижчого рівня

Знайдіть відповідність

1. Політичні інститути	A. Сукупність формальних і неформальних норм соціальної взаємодії.
2. Економічні інститути	B. Алгоритм виконання виробничих завдань та координації діяльності співробітників в межах окремої установи.
3. Суспільна власність	C. Організаційна форма спільної діяльності людей.
4. Особиста власність	D. Інститути, що доповнюють дію базисних інститутів, забезпечують стабільність соціальної системи.
5. Домогосподарство	E. Елемент СЕМ, що забезпечує системну інтеграцію суспільства, його солідаризацію й раціоналізацію шляхом формування суспільних систем цінностей і норм поведінки.
6. Змішана власність	G. Елемент СЕМ, що забезпечую мобілізацію ресурсів для здійснення суспільних цілей за допомогою встановлення правил і форм взаємодії індивідів, соціальних груп, територіальних спільнот і держави.
7. Організаційні рутини	H. Закріплюють способи взаємодії господарських суб'єктів у процесі відтворювальної діяльності.
8. Інституція	I. Система економічних відносин мікроекономічних суб'єктів, пов'язаних з обміном товарів і послуг на основі широкого використання різноманітних форм власності, товарно-грошових і

	фінансово-кредитних механізмів.
9. Конкуренція	І. Власність окремих осіб і відособлених групових господарюючих суб'єктів, спрямована на отримання й примноження доходів.
10. Комплементарні інститути	К. Власність окремих осіб, використовувана для задоволення індивідуальних потреб власника.
11. Інститут	Л. Суспільне надбання суспільства, призначене для забезпечення соціальних потреб суспільства в цілому.
12. Державна власність	М. Правова форма фіксації відносин власності із приводу присвоєння державою економічних ресурсів суспільства для забезпечення виконання своїх функцій.
13. Ринок	Н. Відносно стійка єдність різних типів і форм власності.
14. Ідеологічні інститути	О. Економічна одиниця, що складається з однієї або більше кількості осіб, що забезпечує економіку ресурсами й використовує отримані за них гроші для придбання товарів і послуг, які задовольняють матеріальні потреби людини.
15. Приватна власність	Р. Економічне суперництво між незалежними виробниками продукції, робіт, послуг пов'язаних із просуванням продукції, виконанням робіт, надання послуг одним і тим же споживачам.

Завдання вищого рівня

Оберіть правильну відповідь

1. Трансакційні витрати – це:

- а) додаткові витрати фірм, пов'язані з реалізацією виробленої продукції;
- б) додаткові витрати держави, пов'язані з регулюванням економічної діяльності ринкових суб'єктів;

в) додаткові витрати фірми, пов'язані зі встановленням прав власності та заходами, спрямованими на зменшення втрат від зовнішніх ефектів;

г) альтернативні витрати помилкового вибору фірм чи держави.

2. Позитивні зовнішні ефекти призводять до того, що приватні фірми:

а) виробляють товар у надмірній кількості і призначають низькі ціни;

б) виробляють товар у надмірній кількості і призначають необґрунтовано високі ціни;

в) виробляють товар у недостатній кількості і призначають високі ціни;

г) не виробляють взагалі.

3. Головним наслідком як негативних, так і позитивних зовнішніх ефектів є:

а) менші обсяги виробництва і вищі ціни на товар;

б) зниження ефективності розподілу ресурсів;

в) більші обсяги виробництва і нижчі ціни на товар;

г) посилення ринкової влади на ринках ресурсів.

4. Метою державного регулювання зовнішніх ефектів є забезпечення:

а) рівномірного розподілу зовнішніх ефектів між всіма членами суспільства;

б) структури виробництва і споживання благ, за якої граничні суспільні вигоди рівні граничним суспільним витратам;

в) структури виробництва і споживання благ, за якої граничні приватні витрати рівні граничним суспільним вигодам;

г) структури виробництва і споживання благ, за якої граничні суспільні витрати рівні граничним приватним вигодам.

5. До методів корекції зовнішніх ефектів не належать:

а) оподаткування;

б) субсидування;

в) встановлення прав власності;

г) ринкове ціноутворення.

6. Згідно з теоремою Коуза, ефективність вирішення проблем, створених зовнішніми ефектами, підвищується за наявності:

а) незначного числа учасників переговорів;

б) визначеності прав власності всіх учасників;

- в) державного втручання у процес переговорів;
- г) правильні відповіді а) і б).

7. За наявності зовнішніх ефектів приватні витрати виробництва відрізняються від суспільних витрат тим, що:

- а) у їх складі не враховується нормальний прибуток;
- б) на їх формування не впливає закон спадної віддачі;
- в) вони враховують лише частину дійсних витрат виробництва товару;
- г) на них не впливає закон зростаючих граничних витрат.

8. Які з цих ситуацій є прикладами негативних зовнішніх ефектів?

- а) хімічний комбінат здійснює викиди розчинників, які потрапляють у ґрунтові води;
- б) ви насаджуєте гарну клумбу на подвір'ї будинку;
- в) популярний кінофільм знову спричиняє моду на гімнастичні обручі і ціна на них зростає;
- г) правильні відповіді а) та в).

9. Яка з наведених ситуацій може слугувати прикладом негативного зовнішнього ефекту?

- а) реклама алкогольних напоїв призводить до збільшення попиту на них;
- б) популярні бойовики спричиняють зростання попиту на послуги тренерів з дзю-до;
- в) збільшення споживання алкогольних напоїв призводить до збільшення числа потерпілих від автомобільних аварій;
- г) всі відповіді правильні.

10. Прикладом зовнішнього ефекту може слугувати:

- а) купівля фермером трактора за зниженою ціною;
- б) збільшення урожаю, одержаного фермером, за рахунок меліоративної системи, встановленої його сусідом;
- в) зниження урядом ставки оподаткування прибутку фірм;
- г) надання урядом субсидій виробникам сільськогосподарської продукції.

11. Позитивні зовнішні ефекти для суспільства в цілому створюють:

- а) загальнодержавна система статистичного обліку та інформації;
- б) фундаментальні наукові дослідження;

в) скорочення державних витрат на утримання органів правопорядку;

г) правильні відповіді а) і б).

12. Негативний зовнішній ефект виникає у випадку, коли:

а) міська влада дає дозвіл на відкриття повітряних коридорів для пасажирських літаків над житловими масивами;

б) ви з задоволенням готуетесь до іспиту з «Мікроекономіки» під гучний реп, що лунає з кімнати сусіда;

в) реклама тютюнових виробів призводить до збільшення попиту на них і поширення шкідливої звички;

г) правильні відповіді а) і в).

13. У якій з наведених ситуацій виникає позитивний зовнішній ефект?

а) професор університету отримав пільгову санаторну путівку;

б) всім викладачам та студентам університету зроблені щеплення проти грипу;

в) в університетській їдальні студенти мають можливість харчуватися за зниженими цінами;

г) всі відповіді правильні.

14. Позитивний зовнішній ефект має місце у випадку:

а) виробництва спортивних товарів;

б) зниження витрат фірми на виробництво спорттоварів при збільшенні обсягу їх випуску;

в) виробництва і продажу будь – якого товару на досконало конкурентному ринку;

г) зниження цін спорттоварів у разі продажу їх на досконало конкурентному ринку.

15. Якщо виробництво певного товару супроводжується негативними зовнішніми ефектами, то приватні фірми вироблятимуть:

а) надто мало цього товару за надто низькою ціною;

б) надто багато цього товару за надто високою ціною;

в) надто багато цього товару за надто низькою ціною;

г) надто мало цього товару за надто низькою ціною.

16. Зовнішні ефекти – це:

а) будь-який вплив виробничої діяльності одного господарюючого суб'єкта на діяльність іншого;

б) цілеспрямований вплив діяльності одного економічного суб'єкта на інших;

в) будь-який вплив діяльності одного економічного суб'єкта на інших, який не регулюється ринковими механізмами;

г) будь-який вплив природних явищ на господарську діяльність суб'єктів.

17. Зовнішній ефект має місце, коли:

а) нові товари виробляють з відходів виробництва;

б) наслідки виробництва або споживання не були передбачені;

в) виробник не відшкодовує завданої третім особам шкоди і не отримує винагороди за корисні ефекти, що супроводжують його виробництво;

г) виробництво чи споживання товару безпосередньо не впливають на третіх осіб, які не беруть участі у купівлі – продажу цього товару.

18. Зовнішні ефекти пов'язані з витратами і вигодами, які:

а) виникають в осіб, які не є учасниками ринкових угод

б) не знаходять відображення у ринкових цінах товарів чи послуг;

в) виникають за відсутності чітко встановлених прав власності;

г) всі відповіді правильні.

19. Забруднення довкілля:

а) є не економічною, а включно екологічною проблемою;

б) слід коригувати за допомогою субсидій фірмам-забруднювачам;

в) є прикладом приватних виробничих витрат;

г) є прикладом негативного зовнішнього ефекту.

Завдання вищого рівня

Доведіть чи спростуйте твердження

1. Суспільні блага повинні вироблятися державою.

2. Оптимальний розподіл суспільних благ визначається правилом $MR=MC$.

3. Попит на суспільне благо можна вирахувати тим самим способом, що й попит на приватне благо.

4. Суспільні блага продаються на приватних ринках.

5. Негативні зовнішні ефекти призводять до того, що товар виробляється в великій кількості, встановлюючи на нього дуже низькі ціни.
6. Крива ринкового попиту на суспільне благо не відрізняється від кривої попиту на приватне благо.
7. Суспільні блага відрізняються від приватних тим, що вони знаходяться в індивідуальному вжитку.
8. Зовнішні ефекти це вплив природних явищ на господарську діяльність.
9. Позитивний зовнішній ефект – це виробництво і продаж будь – якого товару на ринку досконалої конкуренції.
10. Забруднення довкілля є не економічною, а виключно екологічною проблемою.

БІБЛІОГРАФІЯ

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник у 2 ч. /С.Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та інші; за заг. ред. С.Будаговської. Ч.1: Мікроекономіка. – К.: Основи, 2005. – 7-210 с.
2. Нуреев Р.М. Курс микроэкономии: Учебник для вузов. – М.:НОРМА-ИНФРА-М, 1998. – 564с.; 2000. – 572 с.
3. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій: Навч. посіб. – К.: “Знання”, КОО, 2000. – 176 с.
4. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика: Пер. с англ. со 2-го изд. – М: «Дело ЛТД», 1993. – 864 с.
5. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: проблемы и политика. В 2 Т.: Пер. с англ. 11-го изд. - М.: Республика, 1992.
6. Лисовицкий В.Н. Микроэкономика. – Х.: «Оригинал», 1993. – 132с.; 1997 – 160с.
7. Гальперин В.М., Игнатъев С.М., Моргунов В.И. Микроэкономика. - СПб.: Экономическая школа, 1994, 2002.
8. Шерер Ф., Росс Д. Структура отраслевых рынков: Пер.с англ. – М.:ИНФРА-М, 1997. – 698 с.
9. Савицька Н.Л. Мікроекономіка: Навч. посібн. – Харків: ХДУХТ, 2003. – 144с.
10. Микро-, макроэкономика. Практикум / Под общ. ред. Ю.А.Огибина. СПб.: АО «Литера плюс», «Санкт-Петербург оркестр», 1994. – 432 с.
11. Морган Дж. М. Руководство по изучению учебника “Экономика” С.Фишера, Р. Дорнбуша, Р. Шмалензи.: Пер. с англ. – М.: Дело, 1997. – 512 с.
12. Сборник задач по экономической теории: микроэкономика и макроэкономика. – Киров, ООО “АСА”, 2000. – 264 с.
13. Экономическая теория. Задачи, логические схемы, методические материалы / Под ред. А.И. Добрынина, Л.С. Тарасовича: Учебник для вузов. – СПб.: Изд-во “Питер”, 1999. – 448 с.
14. Практикум з дисциплін “Введення в макроекономіку” та “Основи мікроекономіки”./Н.Г. Ушакова, Н.А. Чвала, Н.М. Федоренко, О.І. Печенка. – Харків: вид-во ХДАТОХ, 1999. – 78 с.

15. Плани практичних та семінарських занять з курсу “Мікроекономіка” /Савицька Н.Л. – Харків: вид-во ХДАТОХ, 2002. – 30с.
16. Навчально-методичні матеріали до самостійного вивчення курсу “Мікроекономіка” для студентів спеціальності 7.050106. – Харків: вид-во ХДУХТ, 2003. – 34 с.
17. Гукасян Г.М., Маховиков Г.А., Амосова В.В. Экономическая теория: Практикум. – СПб.: Питер, 2003. – 400 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреюк Н.В. Мікроекономіка: Навч. посібн. – К.: «Кондор», 2004. – 176 с.
2. Архієреєва С.І. Мікроекономіка: Навч. посібн. / За ред. проф. Архієреєва С.І., доц. Решетняк Н.Б. – Харків: НТУ «ХПІ», 2003. – 176 с. – Укр. Мовою видання друге (стереотипне).
3. Вініченко І.І., Дацій Н.В., Корецька С.О. Мікроекономіка: Навч. посібн. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 272 с.
4. Горобчук Т.Т. Мікроекономіка: Навчально-методичний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 236 с.
5. Гукасян Г.М., Маховиков Г.А., Амосова В.В. Экономическая теория: Практикум. – СПб.: Питер, 2003. – 400 с.
6. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій: Навч. посіб. – К.: «Знання», КОО, 2003. – 304 с.
7. Калініченко О.В., Березіна Л.М. Мікроекономіка. Практикум. Навч. посібн. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 432 с.
8. Корнейчук Б.В. мікроекономіка: (текст) Тести, задачі, рішення / Б.В. Корнейчук, Л.Т. Солонина. – СПб - : Питер; 2002 – 218 с.
9. Корнейчук Б.В., Симкіна Л.Г. Микроэкономика. Тесты и задачи. – СПб.: Питер, 2002. – 224 с.
10. Кулішов В.В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум / Навчальний посібник – Львів: «Магнолія плюс», 2004. – 332 с.
11. Лісовий А.В. Мікроекономіка: Навч. посібн. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 208 с.
12. Микро-, макроэкономика. Практикум / Под общ. ред. Ю.А.Огибина. СПб.: АО «Литера плюс», «Санкт-Петербург оркестр», 1994. – 432 с.
13. Мініна О.В., Базілінська О.Я. Мікроекономіка: Навч. посібн. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 351 с.
14. Морган Дж. М. Руководство по изучению учебника “Экономика” С.Фишера, Р. Дорнбуша, Р. Шмалензи.: Пер. с англ. – М.: Дело, 1997. – 512 с.
15. Навчально-методичні матеріали до самостійного вивчення курсу “Мікроекономіка” для студентів спеціальності 7.050106. – Харків: вид-во ХДУХТ, 2003. – 34 с.

16. Плани практичних та семінарських занять з курсу “Мікроекономіка” /Савицька Н.Л. – Харків: вид-во ХДАТОХ, 2002. – 30с.
17. Практикум з дисциплін “Введення в макроекономіку” та “Основи мікроекономіки” / Н.Г. Ушакова, Н.А. Чвала, Н.М. Федоренко, О.І. Печенка. – Харків: вид-во ХДАТОХ, 1999. – 78 с.
18. Савицька Н.Л. Мікроекономіка: Навч. посібн. – Харків: ХДУХТ, 2003. – 144 с.
19. Слухай С.В. Довідник базових термінів та понять з мікроекономіки. – Київ: Лібра, 1998. – 256 с.
20. Сборник задач по экономической теории: микроэкономика и макроэкономика. – Киров, ООО “АСА”, 2000. – 264 с.
21. Экономическая теория: Практикум / Г.М. Гукасян и др. – СПб.: Питер, 2003. – 400 с.
22. Экономическая теория. Задачи, логические схемы, методические материалы / Под ред. А.И. Добрынина, Л.С. Тарасовича: Учебник для вузов. – СПб.: Изд-во “Питер”, 1999. – 448 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Укладачі:
САВИЦЬКА Наталія Леонідівна
СОКОЛ Наталія Анатоліївна

МІКРОЕКОНОМІКА

тестовий тренінг

**для студентів
напрямів підготовки:**

**6.030503 «Міжнародна економіка»,
6.030504 «Економіка підприємства»,
6.030507 «Маркетинг»,
6.030509 «Облік та аудит»,
6.030508 «Фінанси і кредит»
Галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»**

Підп. до друку 30.10.2014 р. Формат 60×84 1/16. Папір офсет. Друк. офс.
Умов. друк. арк. 4,4 Тираж 100 прим. Зам №

Видавець та виготовлювач
Харківський державний університет харчування та торгівлі
вул. Клочківська, 333, Харків, 61051
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4417 від 10.10.2012 р.